

RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

Regulaminów konkursów na rok 2025

w ramach Rządowych Programów: Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO
na lata 2021-2030, Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030
oraz Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych

Raport z konsultacji społecznych projektów Regulaminów konkursów na rok 2025 w ramach Rządowych Programów: Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030 oraz Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych

Organizacja konsultacji społecznych	2
Podsumowanie konsultacji społecznych	3
Uwagi do projektu regulaminu PROO	4
Uwagi zgłoszone drogą elektroniczną do projektu	4
Uwagi zgłoszone w trakcie spotkań konsultacyjnych.....	37
Uwagi do projektu Regulaminu NOWEFIO	46
Uwagi zgłoszone drogą elektroniczną do projektu	46
Uwagi zgłoszone w trakcie spotkań konsultacyjnych.....	58
Zgłoszone propozycje kryteriów strategicznych	66
Ogólne postulaty	73
Uwagi do projektu Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych...	75
Autopoprawki wniesione przez NIW-CRSO	76

Organizacja konsultacji społecznych

Konsultacje społeczne projektów Regulaminów konkursów na rok 2025 w ramach Rządowych Programów: Fundusz Inicjatyw Obywatelskich NOWEFIO na lata 2021-2030, Programu Rozwoju Organizacji Obywatelskich PROO na lata 2018-2030 oraz Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych zostały ogłoszone na stronie internetowej NIW-CRSO w dniu 12 września 2024 roku¹. Konsultacje trwały w dniach 12-30 września 2024 r.

Konsultacje były prowadzone w sposób wielowymiarowy:

- drogą elektroniczną - poprzez uwagi zgłoszone na skrzynki pocztowe fiio@niw.gov.pl oraz proo@niw.gov.pl;

¹ <https://niw.gov.pl/konsultacje-spoleczne-regulaminow-konkursow-edycji-2025-rzadowych-programow-proo-nowefio-oraz-rekomendowanych-standardow-srodowiskowych-realizacji-zadan-publicznych/>

- w postaci bezpośrednich spotkań konsultacyjnych, które odbyły się w dniach 1-18 września 2024 roku²;
- w postaci spotkań konsultacyjnych w trybie online, które odbyły się w dniu 25 września 2024 poprzez platformę clickmeeting;
- projekty dokumentów zostały przekazane do zaopiniowania Radzie Działalności Pożytku Publicznego.

Podsumowanie konsultacji społecznych

W ramach konsultacjach społecznych zgłoszonych zostało:

- 31 uwag do projektu Regulaminu konkursu NOWEFIO;
- 10 propozycji kryteriów strategicznych do Regulaminu konkursu NOWEFIO;
- 72 uwagi do projektu Regulaminu konkursu PROO;
- 2 uwagi do projektu Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych.

W konsultacjach wzięło udział:

- 27 organizacji, które zgłosiły uwagi do dokumentów poprzez formularz elektroniczny;
- 87 osób wzięło udział w spotkaniu konsultacyjnym online Regulaminu konkursu NOWEFIO;
- 65 osób wzięło udział w spotkaniu konsultacyjnym online Regulaminu konkursu PROO;
- 47 osób wzięło udział w spotkaniu konsultacyjnym Regulaminu konkursu NOWEFIO;
- 58 osób wzięło udział w spotkaniu konsultacyjnym Regulaminu konkursu PROO.

² <https://niw.gov.pl/agenda-seminarium-konsultacyjnego-nowefio-i-proo/>

Uwagi do projektu regulaminu PROO

Uwagi zgłoszone drogą elektroniczną do projektu

L.p.	Podmiot zgłaszający uwagi	Dotyczy	Nr strony	Treść uwagi	Uzasadnienie	Rozstrzygnięcie
1	Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach	Podmioty uprawnione	17	Postulujemy zmianę punktu 6. dot. podmiotów nieuprawnionych na: 6. Organizacje, które zostały zakwalifikowane do dofinansowania i podpisały umowę w ramach edycji 2023 lub 2024 konkursu kończącego się w 2025 lub 2026 roku w ramach tego samego priorytetu.	Priorytety w ramach PROO mają swoją charakterystykę i przeznaczenie. Nawet jeśli organizacja otrzymała środki w ramach jednego priorytetu, to obejmują one określony wycinek działalności misyjnej i związanych z tym potrzeb w zakresie rozwoju instytucjonalnego. Organizacja np. wnosząc o dotację w PROO 3 ma specyficzne potrzeby, związane z działalnością w zakresie mediów obywatelskich. Prowadząc też inną działalność, np. związaną z działalnością strażniczą, czy też działalność nie objętą specjalną ścieżką PROO, może mieć również potrzebę rozwoju instytucjonalnego w tych obszarach. Taki zapis blokuje jej rozwój. Wystarczającym zabezpieczeniem, ograniczającym dotowanie podmiotów, które wnioskowałyby o kolejne wsparcie na te same potrzeby wydaje się ograniczenie możliwości wnioskowania w tym samym priorytecie oraz proponowane w Regulaminie na str. 39 kryterium strategiczne. Proponowany na str. 17 zapis w naszym przekonaniu szczególnie blokująco działa na podmioty z mniejszych miejscowości, z ograniczonymi zdolnościami do poszerzania bazy instytucjonalnej, które mają potrzeby nie tylko w rozwoju kadr i zasobów organizacyjnych, ale też potrzebują rozwoju bazy lokalowej. Jako organizacja federacyjna, skupiająca właśnie takie organizacje wiemy z doświadczenia, że potrzebują one zarówno wsparcia np. w zakresie np. rozwoju działalności mediów lokalnych, jak i samej bazy lokalowej i	Odrzucenie uwagi Z racji na ograniczone środki w ramach Programu brak jest zasadności, aby ta sama organizacja miała możliwość realizacji zadania w ramach dotacji udzielonej na jej rozwój jednocześnie w ramach dwóch różnych priorytetów.

					pozostałej działalności. Wsparcie w priorytecie 3 jest na tyle ograniczone kwotowo, że nie zaspokoi tych potrzeb. Z kolei otrzymanie dotacji np. w PROO 3 blokowałoby możliwości ubiegania się o dotacje na rozwój w pozostałych obszarach działalności.	
2	Fundacja Historia Vita	Podmioty uprawnione	17	Jakkolwiek zrozumiałe jest ustanowienie karencji dla podmiotów które nie rozliczyły jeszcze poprzedniego grantu z uwagi na to, że jeszcze trwa, to jednak wykluczanie z starania się o grant dla podmiotów które zakończyły merytoryczną część grantu i czekają na jego rozliczenie przez NIW nie można uznać za sprawiedliwe.	Uważamy, że fakt rozliczenia grantu powinien, być weryfikowany dopiero po ocenie merytorycznej wniosku, tak żeby umożliwić organizacjom staranie się o środki w taki sposób, aby nie powstawały roczne, lub kilkuroczne przerwy w finansowaniu tych działań które z swojej istoty nie powinny być przerywane. Ma to szczególne znaczenie w przypadku środków na rozwój instytucjonalny lub wsparcie doraźne. Dlaczego oczekuje się, że przerwie się rozwój organizacji na rok, czy dwa, skoro wcześniej przyznano wsparcie na tenże rozwój, czyli uznano, że wsparcie finansowe danej organizacji pokrywa się z celami szczegółowymi Programu? Albo dlaczego odmawia się wspierania doraźnego, w sytuacji kiedy sytuacja organizacji nie polepszyła się, lub wręcz pogorszyła, z uwagi na czynniki zewnętrzne, np. powódź i wnikającą z nią potrzebą zużycia zasobów organizacji? Prowadzi to do sytuacji w której dotacje otrzymują organizacje bogate i posiadające znaczne środki, bo tylko te stać na okazjonalne staranie się o granty. Co w naszej ocenie nie pokrywa się z ideą stającą za Programem i szerzej NIW'em.	Odrzucenie uwagi Wskazane ograniczenie ma na celu ochronę środków publicznych: brak możliwości udzielania dotacji dopóki organizacja nie wykaże, że prawidłowo rozliczyła poprzednie.
2	Spotkanie konsultacyjne online	Podmioty uprawnione	17	Umożliwienie otrzymania dotacji w ramach PROO 1a kilkakrotnie.		Odrzucenie uwagi Brak zasadności udzielania kilkakrotnie jednej organizacji kilku grantów na rozwój instytucjonalny w ramach jednego priorytetu.

3	Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK	Podmioty uprawnione	17	<p>W regulaminie znalazł się zapis, że podmiotami nieuprawnionymi do uczestnictwa w konkursie PROO priorytet 1a są „podmioty zarejestrowane później niż 24 miesiące liczone od daty ogłoszenia konkursu.”</p> <p>Przy takim zapisie do udziału w konkursie byłyby dopuszczone wyłącznie młode organizacje, działające maks. 24-miesiące. Wydaje się, że nie taka jest intencja konkursu PROO 1a i zapis jest pomyłką, którą należy skorygować. Priorytet 1a ma wspierać rozwój instytucjonalny organizacji, wypracowywanie budowania trwałych modeli finansowania ich działalności ze środków niepublicznych – co szczególnie potrzebne jest w przypadku dłużej działających NGO.</p> <p>Jednocześnie uważamy, że warto rozważyć możliwość dopuszczenia udziału młodych NGO w programie – przy ograniczeniu możliwej do pozyskania przez nie kwoty np. do 30 000 zł.</p>	<p>Priorytet 1a ma wspierać rozwój instytucjonalny organizacji, wypracowywanie budowania trwałych modeli finansowania ich działalności ze środków niepublicznych – co szczególnie potrzebne jest w przypadku dłużej działających NGO.</p> <p>Młode NGO również potrzebują jednak wsparcia w rozwoju instytucjonalnym. Część z nich planuje np. działanie w zakresie ważnych usług społecznych. Jako operator małych grantów FIO w woj. kujawsko-pomorskim widzimy wiele młodych NGO z potencjałem, które chcą działać w ważnych obszarach np. wsparcia osób z demencją i ich rodzin, osób w spektrum autyzmu itp. Warto dopuścić je do udziału w PROO, by wesprzeć je w początkowym okresie działalności i ułatwić profesjonalizację kadr i usług.</p>	<p>Częściowe uwzględnienie uwagi Przeformułowano: „Podmioty zarejestrowane nie wcześniej niż 24 miesiące przed datą ogłoszenia konkursu.”</p>
4	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	Podmioty uprawnione	17	<p>„W ramach Priorytetów 3 oraz 4 wymagane jest, aby Wnioskodawcy posiadali co najmniej 12 miesięczne doświadczenie w prowadzeniu działalności właściwej dla Priorytetu”. Naszym zdaniem to zbyt krótkie minimum.</p>	<p>Działamy od wielu lat. Najpierw jako grupa nieformalna, następnie stowarzyszenie, obecnie – fundacja. Oceniamy, że wypalenie w tym obszarze jest ogromne. Dlatego doświadczenie powinno być dłuższe, bo to większa rękojmia, że nie będzie to historia jednego projektu.</p>	<p>Odrzucenie uwagi Zaproponowane w regulaminie rozwiązanie pozwoli na udzielanie dotacji przeznaczonej na rozwój organizacji adekwatnie do jej etapu rozwoju.</p>

4	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	Podmioty uprawnione	17	Należy wykreślić zapis: W ramach Priorytetów 3 oraz 4 wymagane jest, aby Wnioskodawcy posiadali co najmniej 12 miesięczne doświadczenie w prowadzeniu działalności właściwej dla Priorytetu.	Zapis ten jest niespójny z opisem priorytetu 3 ujętym w podrozdziale 2. Opisane w podrozdziale problemy z jakimi borykają się organizacje strażnicze i media obywatelskie zderzają z wymogiem funkcjonowania powyżej 12 miesięcy – co jak wskazano w opisie organizacjom tym trudno znaleźć odpowiednie źródła finansowania aby można było mówić, że działają niezależnie i pluralistycznie. Trudno też mimo chęci takim podmiotom w ogóle działać, skoro z każdej strony napotykają trudności aby zdobyć środki na działalność. Zwłaszcza, że mowa jest także o grupach nieformalnych, w których raczej ciężko będzie stwierdzić czy dana grupa działa powyżej tych wymaganych 12 miesięcy. Jednocześnie wymóg 12-miesięcznego doświadczenia wyklucza z konkursu organizacje, dla których konkurs ten byłby szansą na finansowanie działalności przez pierwszy okres, w trakcie którego mogłyby zyskać grono odbiorców i interesariuszy, którzy widząc efekty mogliby wspierać np. darowiznami dalszą działalność po okresie finansowania z konkursu – dostrzegając jej wiarygodność w trakcie działalności finansowanej z konkursu i uznając, że warto taką działalność wspierać. Zapis jest dyskryminujący dla młodych organizacji, dopiero zaczynających działalność, poszukujących źródeł finansowania działalności, pragnących zbudować potencjał do tego typu działalności.	Odrzucenie uwagi Zaproponowane w regulaminie rozwiązanie pozwoli na udzielanie dotacji przeznaczonej na rozwój organizacji adekwatnie do jej etapu rozwoju.
5	Spotkanie konsultacyjne online	Podmioty uprawnione	17	Organizacje umieszczone na liście rezerwowej w ubiegłych roku nie były zdyskwalifikowane z wzięcia udziału w konkursie w tym roku, bez względu na staż.		Odrzucenie uwagi Každy konkurs w ramach Programu stanowi odrębny konkurs. Nie wszystkie rozwiązania stosowane w poprzednich edycjach konkursów się sprawdziły w związku z czym wprowadzane są nowe rozwiązania - w tym wymóg doświadczenia 24 miesięcy funkcjonowania.
6	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	Wysokość dotacji i wkład własny	18	Należy wykreślić zapis dotyczący PROO 1a: Podmioty zarejestrowane później niż 24	Zapis ten jest wykluczający i oligarchizuje sektor organizacji obywatelskich. Należałoby wspierać różnorodne podmioty	Odrzucenie uwagi Zaproponowane w regulaminie rozwiązanie pozwoli na

			<p>miesiące liczone od daty ogłoszenia konkursu.</p>	<p>trzeciego sektora zgłaszające potrzebę wsparcia finansowego, jednocześnie zapewnić aby wsparcie docierało do szerokiego grona takich podmiotów, a zapis ten zawęża to grono. Zamiast tego proponujemy wykluczenie z udziału w konkursie podmiotów, które otrzymały już dotację w ramach PROO 1a w poprzednich edycjach – to pozwoli na dotarcie środków do szerokiego grona organizacji, z roku na rok innych, wspierając cały sektor, a nie wybranych „gigantów”. PROO 1a ma służyć usamodzielnieniu finansowemu organizacji poprzez zbudowanie potencjału do pozyskiwania środków poza dotacjami. Dlatego też dalsze umożliwianie podmiotom, które otrzymały w przeszłości dotację w ramach tego priorytetu patologizuje to wsparcie i świadczy o tym, że organizacje po otrzymanej dotacji po raz kolejny o nią wnioskujące nie osiągnęły celu jaki przyświecał otrzymanej w przeszłości dotacji, nie zbudowały wspomnianych w opisie „trwałych modeli finansowania działalności ze środków niepublicznych”.</p> <p>Ponadto, nie należy dyskryminować nowo powstających organizacji, a wskazany w projektowanym regulaminie wymóg pokazuje bardzo niepokojące podejście do nowopowstających organizacji, jawiąc je jako „coś niepożądanego” „coś co zagraża tym dłużej funkcjonującym organizacjom”, albo przedstawiając je jako podmioty „ułamne”, które bez dłuższego doświadczenia i sukcesów sobie nie poradzą w realizacji zadania z dotacji. W naszej opinii młode organizacje wymagają wsparcia, które będzie jednocześnie przeciwdziałać przedwczesnemu wypaleniu motywacji ich liderów i członków, wywołanemu szeregiem trudności, które napotykają w rozwoju swoich organizacji, zwłaszcza w poszukiwaniu finansowania – kiedy to aby były jakiegokolwiek działania przecież muszą być na nie jakieś środki</p>	<p>udzielanie dotacji przeznaczonej na rozwój organizacji adekwatnie do jej etapu rozwoju.</p>
--	--	--	--	---	--

					<p>finansowe.</p> <p>Przecież o to chodzi, aby trzeci sektor się rozwijał, a nie aby usilnie go zawężać tylko do tych organizacji, które od lat funkcjonują i generują duże przychody. Na tym polega demokracja, aby różnej wielkości podmioty mogły działać i korzystać ze wsparcia państwa.</p> <p>Faworyzowanie tylko tych podmiotów, które generują wyższe przychody i tylko ich wspieranie jest w naszej opinii niebezpiecznym zjawiskiem, wykluczającym mniejsze organizacje.</p>	
6	Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium	Wysokość dotacji i wkład własny	18	Wymóg istnienia organizacji dłużej niż 3 lata i przeprowadzenie w tym okresie przynajmniej jednego projektu z dotacji, grantu, subwencji.	Szczególny nacisk oceniających wnioski na jakość zasobów personalnych i przeszłych działań, jako jednak podstawy oceny wniosków dotacyjnych.	Odrzucenie uwagi Zaproponowane w regulaminie rozwiązanie pozwoli na udzielanie dotacji przeznaczonej na rozwój organizacji adekwatnie do jej etapu rozwoju.
7	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	PROO 1a	19	„Wspieraniem objęte zostaną takie programy rozwoju instytucjonalnego organizacji, które będą zakładać budowanie trwałych modeli finansowania działalności ze środków niepublicznych. W szczególności pomocą będą mogły zostać objęte działania tych organizacji, które zaprezentują realny plan rozwoju, możliwy do skutecznej realizacji niezależnie od pozyskiwania lub nie środków pochodzących z realizacji zadań publicznych zleconych przez organy administracji publicznej.” – Jest to zdecydowane ograniczenie dla lokalnych organizacji z małych ośrodków.	Jeżeli kryterium oceny będzie możliwość pozyskiwania środków, poza dotacjami, w zasadzie eliminuje to wsparcie dla: małych organizacji, organizacji z małych miast. W takich miejscach niezwykle trudno o zbudowanie stałego wsparcia społeczności, nawet, jeżeli realizowane zadania są ważne i cenne. Z jednej strony może to wynikać z braku wystarczającej puli darczyńców, z drugiej – niechęci do publicznego identyfikowania się z działaniami np. organizacji strażniczej. Bo wiąże się to z ryzykiem. Program rozwoju instytucjonalnego to również wyposażenie organizacji w zasoby techniczne, których nie są w stanie pozyskać samodzielnie. Jeżeli mówimy o programie rozwoju organizacji obywatelskich, to pytanie brzmi – Czy ten rozwój ograniczamy wyłącznie do dużych miast?	Wyjaśnienie Brak możliwości zmiany Programu na poziomie zmiany Regulaminu. Wszystkie uwagi zgłoszone do treści Programu zostaną rozważone w trakcie prac nad aktualizacją Programu.

8	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	PROO 1a	19	PROO 1a „Dotacja może zostać przeznaczona wyłącznie na działania związane z rozwojem instytucjonalnym lub działalnością statutową Wnioskodawcy, jednakże oba te rodzaje działań muszą zostać zaplanowane w ramach Wniosku.” – postulujemy o skreślenie.	Bierzemy udział w życiu publicznym, upowszechniamy demokratyczne normy obywatelskości. Obecnie, na zaproszenie, przesłaliśmy uwagi do rozporządzenia Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w sprawie uproszczonego wzoru oferty i uproszczonego wzoru sprawozdania z realizacji zadania publicznego. W październiku br. odbędzie się posiedzenie Komisji do Spraw Petycji, na którym będzie dalsze procedowanie złożonej przez nas petycji w sprawie zmiany ustaw samorządowych, w czym wsparł nas Rzecznik Praw Obywatelskich. A jednak nie moglibyśmy skutecznie aplikować w PROO 1a, ponieważ realnie oceniamy możliwość tworzenia – a przede wszystkim realizacji – planu finansowania naszej organizacji w małym mieście.	Wyjaśnienie Brak możliwości zmiany Programu na poziomie zmiany Regulaminu. Wszystkie uwagi zgłoszone do treści Programu zostaną rozważone w trakcie prac nad aktualizacją Programu.
9	Centrum PISOP	PROO 1a	19	Jest: Wsparciem objęte zostaną takie programy rozwoju instytucjonalnego organizacji, które będą zakładać budowanie trwałych modeli finansowania działalności ze środków niepublicznych. Rekomendacja: Wsparciem objęte zostaną takie programy rozwoju instytucjonalnego organizacji, które będą zakładać budowanie trwałych modeli finansowania działalności ze środków niepublicznych lub przygotowania do świadczenia usług społecznych na rzecz administracji publicznej.	Uzasadnienie: PROO powinno wspierać politykę państwa związaną z rozwojem CUS i przejmowaniem przez NGO usług społecznych	Wyjaśnienie Brak możliwości zmiany Programu na poziomie zmiany Regulaminu. Wszystkie uwagi zgłoszone do treści Programu zostaną rozważone w trakcie prac nad aktualizacją Programu.

10	Centrum PISOP	PROO 1a	19	Jest: W ramach zadania należy zaplanować działania związane z opracowaniem lub aktualizacją wieloletniej strategii rozwoju organizacji (na okres minimum 5 lat). Rekomendacja: W ramach zadania należy zaplanować działania związane z opracowaniem lub aktualizacją wieloletniej strategii rozwoju organizacji (na okres 3-5 lat, zawierającej cele dotyczące stabilizacji finansowej).	Uzasadnienie: W obecnych, turbulentnych czasach nie powinno się przygotowywać strategii dłuższych niż 5 lat. Nowy zapis: dodatnie p. 4. Rozwój i stabilizacja zespołów organizacji, w tym wzmacnianie osób zasiadających w zarządach, osób zajmujących się budowaniem stabilności finansowej organizacji. Uzasadnienie: Wg danych GUS, poza trudnościami z finansowaniem działań przez organizacje, największym wyzwaniem jest utrzymanie zespołu i pozyskiwanie osób do aktywności.	Odrzucenie uwagi Zadania w ramach PROO 1a trwają (w ścieżce 2 i 3) trzy lata. Przygotowanie/aktualizacja strategii na okres krótszy niż 5 lat sprowadzałaby się do zaplanowania strategii na okres realizacji zadania, co jest niezasadne w stosunku do celu Priorytetu. Wymóg ograniczono do ścieżki 2 i 3.
10	Stowarzyszenie Odra-Niemen	PROO 1a	19	W ramach zadania należy zaplanować działania związane z opracowaniem lub aktualizacją strategii rozwoju organizacji (na okres minimum 5 lat)	Aktywnie działająca organizacja, w szybko zmieniającym się świecie, nie buduje praktycznej i wykonalnej strategii w przestrzeni 5 lat. Zmiany następują szybciej. W tym punkcie powinna być konieczność w przedstawieniu planu rozwoju lub strategii, ale dowolność w zakresie czasowym, zakładającym, od 1 roku wzwyż.	Odrzucenie uwagi Zadania w ramach PROO 1a trwają (w ścieżce 2 i 3) trzy lata. Przygotowanie/aktualizacja strategii na okres krótszy niż 5 lat sprowadzałaby się do zaplanowania strategii na okres realizacji zadania, co jest niezasadne w stosunku do celu Priorytetu. Wymóg ograniczono do ścieżki 2 i 3.
10	Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach	PROO 1a	19	Postulujemy zmianę punktu 2. w zakresie konieczności opracowania lub aktualizacji strategii rozwoju organizacji z okresu minimum 5 lat na minimum 3 lata.	Planowanie w okresie pięcioletnim, zwłaszcza dla małych organizacji jest zadaniem zbyt trudnym i obciążonym ryzykiem niskiego realizmu. Bardziej realne wydaje się przygotowanie strategii, która obejmuje okres trzyletni.	Odrzucenie uwagi Zadania w ramach PROO 1a trwają (w ścieżce 2 i 3) trzy lata. Przygotowanie/aktualizacja strategii na okres krótszy niż 5 lat sprowadzałaby się do zaplanowania strategii na okres realizacji zadania, co jest niezasadne w stosunku do celu Priorytetu. Wymóg ograniczono do ścieżki 2 i 3.

11	Federacja Mazowia	PROO 1b	12	Przytaczany w regulaminie program „Europa dla Obywateli” nie jest już realizowany. W jego miejsce powstał program CERV.	Prosimy o wprowadzenie poprawki celem niewprowadzania organizacji w błąd.	Uwaga uwzględniona
12	RDPP	PROO 1b	12	Rada pozytywnie opiniuje zmiany w zakresie Priorytetu 1b poprzez ujęcie kwartalnych naborów i ocen wniosków. Zmiana ta może wpłynąć na zwiększenie liczby wniosków składanych w ww. Priorytecie. W przypadku jednak dalszej niskiej popularności Priorytetu, rekomenduje się jego likwidację i przeniesienie środków do innych priorytetów.		Opinia pozytywna.
13	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	PROO 3	20	Priorytet 3. Rozwój instytucjonalny lokalnych organizacji strażniczych i mediów obywatelskich – 1. Wnosimy o to, żeby priorytetem było wsparcie organizacji strażniczych, nie „działań strażniczych”. Konkretnie wskazanie, że wspierane będą głównie organizacje, nie monitoring wykonywany w ramach organizacji, która zajmuje się czymś innym. 2. Media obywatelskie – ale czy obywatelskie i czy media?	Jesteśmy zarówno organizacją strażniczą, jak i zarejestrowanym medium. Śledząc rozstrzygnięcia konkursów w priorytecie 3, w którym aplikowaliśmy, oceniamy – także po naszych ocenach, że wspierane są, odmiennie do założeń, działania strażnicze, zamiast organizacji strażniczych. Gdzie organizacja na co dzień zajmująca się np. ochroną środowiska, realizuje jakiś monitoring związany z obszarem jej działania. Nie wiemy, czy wynika to z braku ekspertów znających specyfikę organizacji strażniczych, ale wiemy, że ich liczba spada. Bo nie są w stanie działać bez żadnego wsparcia. Odnośnie mediów obywatelskich – toczy się obecnie dyskusja nad wyłączeniem możliwości prowadzenia mediów przez samorządy. Jest to nieuczciwa konkurencja wobec wydawców komercyjnych. Taką samą konkurencją potencjalnie będą media obywatelskie. I nie ma żadnej gwarancji na ich obiektywizm, czy rzetelność. Czy wg prawa prasowego będą ponosić taką samą odpowiedzialność? To są pytania, na które wobec sytuacji dziejących się przez ostatnie lata, nie tylko trzeba, ale należy sobie odpowiedzieć.	Wyjaśnienie Brak możliwości zmiany Programu na poziomie zmiany Regulaminu. Wszystkie uwagi zgłoszone do treści Programu zostaną rozważone w trakcie prac nad aktualizacją Programu.

13	Stowarzyszenie Demagog	PROO 3	15	Postulujemy wykreślenie zapisu o "dominującym kierunku wsparcia dla inicjatyw na poziomie lokalnym" z ww. Regulaminu, aby zapewnić wszystkim organizacjom strażniczym i mediom obywatelskim równy dostęp do środków na dotacje.	W ramach priorytetu 3. planują Państwo wspierać przede wszystkim inicjatywy na poziomie lokalnym. Dostrzegając słuszność powyższego rozumowania, pragniemy zwrócić uwagę, że jednakowe lub zbliżone argumenty są adekwatne również do sytuacji organizacji strażniczych i mediów obywatelskich działających na poziomie ogólnokrajowym. Jednocześnie organizacje realizujące swoje cele statutowe na terytorium całej Polski wykazują się dużą skutecznością działań również na szczeblu lokalnym. Mają przy tym większą zdolność tworzenia wartościowych partnerstw oraz platform do wymiany doświadczeń i dobrych praktyk.	Jw.
13	Federacja Mazowia	PROO 3	15	Dominującym kierunkiem wsparcia w ramach Priorytetu 3 będzie dofinansowanie inicjatyw na poziomie lokalnym. Dodać zapis: lokalnym i regionalnym.	Działania na poziomie regionalnym są równie istotne jak te prowadzone na poziomie lokalnym. Tym bardziej, że działalność strażnicza może obejmować szereg działań prowadzonych np. przez samorządy wojewódzkie, np. działalność placówek medycznych czy instytucji kultury.	Jw.
14	Instytut Kultury Ireneusza Ślusarczyka	PROO 3	15	Inicjatywy promujące kulturę i służące jej zwiększeniu jej dostępności wśród lokalnej społeczności miast, małych miejscowości i na obszarach pozamiejskich poprzez: - promowanie dialogu międzykulturowego i łączenie społeczności poprzez kulturę obecną we wspólnej przestrzeni publicznej; - promowanie szeroko rozumianej kultury, twórców, zjawisk kulturowych, jako istotnego czynnika społeczeństwa obywatelskiego, będąc istotnym elementem wzajemnych odniesień między narodem i państwem, wspólnotą i zrzeczeniem, kulturą i polityką; - promowanie uczestnictwa w	Uzasadnienie: kultura jest idealnym środkiem komunikacji ponad barierami językowymi, wzmacniania pozycji ludzi i zwiększania integracji społecznej (w tym wśród uchodźców, migrantów i społeczności przyjmujących). Zwiększenie dostępu do kultury, ze względu na jej istotną rolę: • w życiu społeczności w obszarach małych miejscowości oraz pozamiejskich; • w życiu aktywnych seniorów, i jej wpływu na zdrowie i jakość życia; • Zapobieganie marginalizacji osób ze względu na takie czynniki, jak tożsamość kulturowa, status społeczno-ekonomiczny czy wiek; Dostęp do kultury jest jednym z najważniejszych czynników warunkującym dobrostan psychiczny.	Jw.

				kulturze jako czynnika, który wpływa pozytywnie na zdrowie i jakość życia;		
15	Instytut Kultury Ireneusza Ślusarczyka	PROO 3	15	Ponadto proponujemy aby w kryteriach oceny wniosków PROO3 kłaść większy nacisk na doświadczenie wnioskodawcy nie w tworzeniu (jednorazowym), a w prowadzeniu (przez dłuższy czas) mediów obywatelskich.		Wyjaśnienie W Regulaminie PROO 2025 dodano wymóg w stosunku do organizacji ubiegających się o wsparcie w ramach PROO 3 doświadczenia min. 12 miesięcy prowadzenia działalności w obszarze mediów obywatelskich/działań strażniczych.
15	Instytut Kultury Ireneusza Ślusarczyka	PROO 3	15	Proponujemy także aby dodane zostało do kryteriów oceny merytorycznej PROO3 kryterium dotyczące tego czy wnioskodawca składa wniosek na utworzenie nowego medium obywatelskiego, czy rozwój już istniejącego, tak aby premiiowane (to jest wyżej punktowane) były wnioski składane na rozwój już istniejących mediów, gdzie dofinansowanie pozwoliłoby umocnić swoją pozycję. Proponujemy też aby jednym z punktowanych kryteriów był też czas istnienia (staż) na rynku medialnym i dorobek medium obywatelskiego (np. ilość opublikowanych artykułów, audycji, podcastów itp. materiałów).		Wyjaśnienie W Regulaminie PROO 2025 dodano wymóg w stosunku do organizacji ubiegających się o wsparcie w ramach PROO 3 doświadczenia min. 12 miesięcy prowadzenia działalności w obszarze mediów obywatelskich/działań strażniczych. Regulamin nie przewiduje udzielenia dotacji podmiotowi, który dopiero planuje utworzyć medium obywatelskie.
16	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	PROO 3	15	Środki przeznaczone na realizację w Priorytecie 3 są zbyt małe.	Zwracamy uwagę, że działalność organizacji strażniczych, to „patrzenie władzy na ręce”. To patrzenie służy również wszystkim innym organizacjom, bo naszą uwagę kierujemy również na procedury konkursowe, rzetelność oceny itp. Służy to również tym organizacjom, które nie mają środków, zasobów, wiedzy, żeby skutecznie lub w ogóle uczestniczyć w procedurze odwoławczej tam, gdzie jest to możliwe. A mają najbardziej ograniczone możliwości w pozyskiwaniu środków. Czy to z powodu niskiej świadomości społecznej, czy – jak wskazaliśmy wyżej – preferowanie działań strażniczych, monitoringów zamiast	Odrzucenie uwagi Zwiększenie alokacji na Priorytet 3 mogłoby się jedynie odbyć kosztem innych priorytetów, w ramach których zainteresowanie jest równie wysokie.

					samych organizacji strażniczych. Które je realizują na co dzień, nie dzieląc na obszary, które dobrze „sprzedadzą się” konkursowo.	
17	Federacja Mazowia	PROO 3	15	Dodać zapis do PROO 3: Podmiotem nieuprawnionym do udziału w konkursie PROO 3 są organizacje, w których we władzach organizacji są osoby związane z partiami politycznymi lub komitetami wyborczymi, w ciągu ostatnich 5 lat kandydowały w wyborach; są urzędnikami_czkami; są zatrudnieni_one w jednostkach zależnych od administracji samorządowej lub od podmiotów, które kontrolują.	Bulwersujące jest przyznawanie środków publicznych na prowadzenie działań strażniczych przez organizacje pozarządowe, w których władzach zasiadają radni, posłowie i członkowie partii politycznych. Konieczne jest tworzenie i promowanie standardów działań strażniczych czy mediów obywatelskich. Celem weryfikacji kryterium proponujemy oświadczenie, przy czym złożenie fałszywego oświadczenia powinno skutkować cofnięciem dotacji.	Odrzucenie uwagi Uwaga jest zasadna. Założenie nie jest jednak możliwe do weryfikacji przez NIW-CRSO.
18	FUNDACJA „MOJE PODL@SIE. NOWOCZESNE, KREATYWNE, TWÓRCZE”	PROO 5	20	Dodanie ścieżki w ramach których podmiot może starać się o zakup przedmiotów/usług/produktów które wpływają na cyfryzację, szybkość i produktywność. W tym przypadku warto też ująć zakup urządzeń, które z natury rzeczy stają się wyeksploatowane i należy z powodu ich wieku zastąpić nowszymi produktami.		Wyjaśnienie Brak możliwości zmiany treści Programu na poziomie treści Regulaminu. Wszystkie uwagi zgłoszone do treści Programu zostaną rozważone w trakcie prac nad aktualizacją treści Programu.

19	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	PROO 5	20	W tabeli „Przedmiotem Konkursu jest udzielenie dotacji na.” w ramach Priorytetu 5 – Ścieżka 2- Życie publiczne – proponujemy uwzględnić finansowanie wizyt studyjnych w innych organizacjach czy podmiotach działających w sferze zadań publicznych o których mowa w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.	Dzięki odbywanym wizytom studyjnym organizacje mogą czerpać wiedzę i uczyć się na doświadczeniu innych, nabywać wiedzę, jak realizować przedsięwzięcia o charakterze zbliżonym do wyznaczonych celów i zadań organizacji, czerpać także inspirację do działań, „podpatrując” jak coś działa u innych organizacji, jak sobie one radzą z różnymi problemami, co mogłoby zostać wykorzystane w realizowanych celach i zadaniach, zobaczyć jak działają wybrane z różnych części kraju organizacje o zbliżonych celach. Wizyty studyjne sprzyjają zarządzaniu w organizacjach metodą benchmarkingu – czyli dobrymi praktykami. Wizyty studyjne wiążą się z kosztami takimi jak: przejazdy, koszty podróży służbowych, noclegi, czy wyżywienie uczestników. Organizacje często nie mają środków na pokrycie takich wydatków, przez co rzadko realizują taką formę samodoskonalenia. Wsparcie takiej formy współpracy w trzecim sektorze jest ważne także z punktu widzenia nawiązywania współpracy, kontaktów, porozumień, czy nawet zrzeszania się organizacji.	Uwaga uwzględniona
20	Związek Harcerstwa Polskiego	PROO 5	15	Czy w związku z brakiem ujęcia środków w programie PROO 5 na lata 2026-27 planowane jest wygaszenie tego programu? Jeżeli tak, rekomendowalibyśmy jego przedłużenie, gdyż program też bardzo dobrze wpisuje się w zaspokajanie zarówno nagłych potrzeb organizacji społecznej, jak i potrzeb związanych z udziałem w wydarzeniach reprezentacyjnych.		Wyjaśnienie Regulamin konkursu dotyczy roku 2025. Konkurs w edycji 2026 w Priorytecie PROO 5 zostanie opisany w Regulaminie PROO 2026.
21	Związek Harcerstwa Polskiego	PROO 5	18	Wykreślenie zapisu o wykluczeniu w Priorytecie 5: “w Priorytecie 5 w edycji 2024 w tej samej ścieżce („Pomoc doraźna” lub/i „Życie publiczne” lub/i „Członkostwo”);”.	Ten zapis wyklucza organizacje, które otrzymały na swoje działania w tym roku tylko 10 tys. zł. i nie będą miały możliwości aplikowania o aktualnie większe środki w wysokości 20 tys. zł. Rekomenduje się dać tym organizacjom możliwość aplikowania kolejny raz o kwotę 10 tys. zł.	Uwaga częściowo uwzględniona Pozostawiono wykluczenie wyłącznie w ścieżce "Pomoc doraźna".

				Jeżeli uzyskało się dofinansowanie w edycji 2024		
21	Spotkanie konsultacyjne online	PROO 5	18	Wykreślenie ścieżki członkostwo z możliwości ponownego aplikowania. Danie możliwości co rocznego składania wniosków w ramach ścieżki członkostwo.		Uwaga uwzględniona
22	Fundacja Pro NGO	PROO 5	20	Wnosimy o uszczegółowienie definicji „Podmioty zrzeszające organizacje pozarządowe o charakterze międzynarodowym” w regulaminie konkursu.	Zwracamy się z prośbą o szczegółowe określenie definicji „Podmiotów zrzeszających organizacje pozarządowe o charakterze międzynarodowym” oraz dopuszczenie polskich organizacji pozarządowych jako tego typu podmiotów. Istnieją w Polsce organizacje, które zrzeszają w ramach np. organizowanych przez siebie klubów lub sieci współpracy, organizacje pozarządowe z różnych państw, jednak zgodnie z dotychczasową interpretacją NIW „nie mają charakteru międzynarodowego”. Prosimy o doprecyzowanie zapisu w dokumentacji konkursowej i uszczegółowienie jakie organizacje, z jakich państw spełniają powyższą definicję.	Uwaga uwzględniona
23	RDPP	PROO 5	20	Rada ponawia uwagi zgłaszane do Priorytetu 5. Zdaniem Rady, katalog kosztów kwalifikowanych, standardów oceny i przygotowania ekspertów oceniających w Priorytecie 5 wymaga prac, uszczegółowienia, uspołnienia i przedłożenia jednoznacznej wykładni oceny wniosków. W chwili obecnej brak jest jednoznacznych i spójnych standardów oraz praktyki oceny wniosków w tym priorytecie, co może skutkować uznaniowym przyznawaniu środków. Uwaga ta zyskuje na wadze z uwagi na planowane podwyższenie maksymalnej kwoty wsparcia		Wyjaśnienie Regulamin określa system oceny w ramach konkursu. Nie jest możliwe stworzenie katalogu zamkniętego działań możliwych do realizacji w ramach Priorytetu.

				jakie można uzyskać w ww. Priorytecie.		
24	Spotkanie konsultacyjne online	PROO 5	20	Dodanie ścieżki w PROO 5 na kwestie dostępności, aby mieć dodatkowe środki na sfinansowanie zakupu sprzętu.		Wyjaśnienie Brak możliwości zmiany treści Programu na poziomie treści Regulaminu. Wszystkie uwagi zgłoszone do treści Programu zostaną rozważone w trakcie prac nad aktualizacją treści Programu.
25	Centrum PISOP	Kwota dotacji	23	Warto uporządkować wartości roczne projektów. Przy wyższej łącznej dotacji roczna wartość na jeden rok jest mniejsza.		Uwaga uwzględniona Wprowadzono korekty.

26	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	Wysokość dotacji i wkład własny	23	Proponujemy zrezygnować z wyodrębnienia „ścieżek” z priorytetu PROO 1a i różnicowania przydzielania dotacji w zależności od posiadanych przychodów oraz skracania terminu zakończenia zadania.	Pomysł uzależniania przydzielania dotacji od obrotów z lat ubiegłych w danej organizacji to również sprzyjanie oligarchizacji wsparcia z PROO poprzez wspieranie największych organizacji, kiedy wsparcia potrzebuje cały sektor, zwłaszcza ta jego część, która napotyka trudności związane np. z niewielkim doświadczeniem czy brakiem możliwości startu z powodu ograniczonych zasobów finansowych i ograniczonych możliwości ich zdobywania. Doceniamy trud, jaki poniosły organizacje od lat działające, ciężko pracujące aby zdobyć środki na finansowanie swoich działań, jak najbardziej chcemy by w dalszym ciągu były wspierane, jednak nie powinno to odbywać się kosztem mniejszych podmiotów. Nie zgadzamy się na dyskryminację podmiotów o mniejszych przychodach. Przychody nie powinny być kryterium przyznania bądź nie dotacji ani też określania jej poziomu. Zwłaszcza, że mogą pochodzić np. z działalności gospodarczej. Nie zrozumiałym jest też dzielenie priorytetu na ścieżki, gdyż każda z nich jest równie ważna i równie wymagająca wspierania i to od wnioskodawców powinno zależeć, w jakim zakresie będą realizować zadanie, jakie mają potrzeby i na czym skupią się najbardziej.	Odrzucenie uwagi Wydzielenie ścieżek w PROO 1a pozwoli organizacjom na "konkurowanie" w ramach konkursu w swoich "kategoriach wagowych". Małe z małymi, duże z dużymi. Jest to działanie mające na celu ograniczenie oligarchizacji sektora. Organizacja mała może zgłosić się obecnie w ścieżce 1, a jeżeli otrzyma dofinansowanie, za rok jej przychód pozwoli na aplikowanie w większej ścieżce.
27	Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium	Wysokość kwot dotacji	23	Zmniejszenie kwot dotacji na rzecz zwiększenia ilości organizacji, które otrzymują środki.	Jesteśmy przykładem organizacji, która dwa razy była na liście rezerwowej, druga otrzymała dwa razy środki. Oni znowu wymieniali meble, my walczyliśmy o przetrwanie.	Odrzucenie uwagi Wydzielone zostały ścieżki w PROO 1a, co spowoduje więcej mniejszych grantów. Konkurs powinien być adekwatny do potrzeb także dużych organizacji.
28	Fundacja Historia Vita	Wysokość kwot dotacji	23	Kwalifikowanie do budżetu Wnioskodawcy wartości pomocy humanitarnej przez nią przekazanej podmiotom trzecim, która nie jest ujmowana w księgowości organizacji.	Od prawie 3 lat mamy po sąsiedzku wojnę i część organizacji jest zaangażowana w dostarczanie pomocy humanitarnej. Teraz mamy na terenach kraju powódź, gdzie sytuacja jest adekwatna. W większości przypadków działalność ta opiera się na przekazywaniu przez darczyńców nie wpłat na konto, a darów rzeczowych, przez co realna działalność nie ma odzwierciedlenia	Odrzucenie uwagi Wysokość budżetu Wnioskodawcy ma potwierdzić jego potencjał w faktycznym dysponowaniu środkami finansowymi. Dystrybucja pomocy humanitarnej czy zasoby rzeczowe Wnioskodawcy nie odzwierciedlają potencjału finansowego organizacji.

					w księgowości. Barter potrafi wielokrotnie przewyższać przychody organizacji.	
--	--	--	--	--	---	--

29	<p>Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach</p>	Wysokość kwot dotacji	23	<p>Postulujemy zmianę limitu przychodu Wnioskodawcy w Ścieżce 3 priorytetu 1a: Najwyższy przychód Wnioskodawcy z trzech ostatnich lat wynosi nie mniej niż 100 000 zł lub suma przychodów Wnioskodawcy w dwóch z trzech ostatnich lat wynosi nie mniej niż 180 000 zł lub Wnioskodawca działa co najmniej od dziesięciu lat liczonych do dnia złożenia wniosku i roczna suma przychodów Wnioskodawcy w co każdym z najmniej pięciu lat tego okresu wynosiła nie mniej niż 50 000 zł.</p>	<p>Zrozumiałe jest, że dotacje obejmujące dużą kwotę mogą być dysponowane dla organizacji, które dysponują odpowiednim potencjałem i doświadczeniem, gwarantującymi ich dobre i prawidłowe wykorzystanie. Zwrócić jednak należy uwagę, że proponowany pierwotny zapis praktycznie eliminuje z możliwości skorzystania ze środków Ścieżki 3 te podmioty, które działają w małych miejscowościach, wsiach, o ograniczonych możliwościach pozyskiwania środków. Nieraz są organizacje o kilkunastoletnim stażu działalności we wspólnotach lokalnych. Mają doświadczenie w działalności pozarządowej, doświadczenie również organizacyjne i administracyjne. Jednak warunek minimalnego przychodu ma poziomie 200 000 zł jest dla nich warunkiem zaporowym. Jeśli podmioty te nie działają w największych miastach jak np. Warszawa, Kraków, gdzie są duże budżety dla organizacji III sektora, to nawet pozyskując dotacje w programie FIO, czy innych dużych programach mają bardzo niskie szanse na uzyskanie rocznych przychodów w wysokości proponowanej dla Ścieżki 3. W małych miejscowościach, szczególnie w gminach wiejskich dotacje dla jednej organizacji to rząd kilku – maksymalnie kilkunastu tysięcy złotych rocznie. Bywają dotacje w wysokości 1000 zł, bywają też gminy, w których w ogóle dotacji nie przyznaje się, bądź przyznaje się w bardzo ograniczonym zakresie np. wyłącznie na kluby sportowe. Tutaj organizacje nie są w stanie przebić się i rozwinąć działalność na większą skalę. Jednocześnie wśród nich jest wiele podmiotów o długim, nieraz ponad dziesięcioletnim, czy nawet dłuższym stażu. Nie są w stanie pozyskiwać większych środków na działalność misyjną i nie są w stanie jej rozwijać ponad pewien poziom z powodu ograniczeń instytucjonalnych. A z drugiej strony wprowadzony próg eliminuje</p>	<p>Odrzucenie uwagi Wysokość budżetu Wnioskodawcy ma potwierdzić jego potencjał w faktycznym dysponowaniu środkami finansowymi. Dotacja przekazywana jest w transzach rocznych, więc brany pod uwagę jest najwyższy roczny budżet organizacji. Jednocześnie kalkulacja ta musi być maksymalnie prosta, aby zminimalizować szansę popełnienia pomyłki przez Wnioskodawców.</p>
----	--	-----------------------	----	---	---	---

				<p>te podmioty z możliwości rozwoju wspieranego przez PROO. Zauważyć należy, że wiele podmiotów w małych miejscowościach boryka się z problemami lokalowymi. Gminy wiejskie, czy małe miasta w szczególności nie dysponują przestrzeniami dla III sektora, jeśli zaś już mają jakieś pomieszczenia, to z reguły wymagają one remontu, czy adaptacji. W tym kontekście Ścieżka 2 jest niewystarczająca, zaś Ścieżka 3 w zaproponowanym kształcie zablokowana dla mniejszych podmiotów, zwłaszcza z terenów wsi i małych miast.</p> <p>Dlatego rozsądnym jest, aby dla udzielania dotacji na rozwój instytucjonalny nie oceniać możliwości dobrego wykorzystania dużych dotacji jedynie przez pryzmat doświadczenia w realizacji dużych budżetów rocznych (na marginesie – kryterium przychodu nic nie mówi o tym, czy środki były dobrze wydatkowane, czy np. dotacje lub ich części nie były zwracane). Należy odnosić się także do stażu organizacji i okresu jej działalności programowej. Wymóg co najmniej 5 lat z określonym budżetem eliminuje tu też organizacje „uśpione”, które były zarejestrowane, ale praktycznie nie prowadziły działalności.</p>	
--	--	--	--	--	--

30	RDPP	Wysokość kwot dotacji	23	Na skutek ograniczenia liczby maksymalnej punktacji, można spodziewać się mniejszego zróżnicowania punktacji i większej liczby wniosków, które mogą zostać zakwalifikowane do dofinansowania. Z związku z powyższym, Rada rekomenduje obniżenie maksymalnych kwot dofinansowania jednego wniosku (sugerowana obniżka o 10%-15%) w danym programie, czy bardziej szczegółowo priorytecie. Mechanizm ten spowoduje ujęcie większej liczby organizacji, które mogą otrzymać dofinansowanie w ramach zapewnionego alokowanego budżetu danego Programu.		Odrzucenie uwagi Pomysł jest niespójny ze zmianami wprowadzonymi w Regulaminach, gdzie: w PROO zostały zmniejszone kwoty dotacji poprzez wprowadzenie ścieżek w PROO 1a; sprzeczne ze zwiększeniem kwoty dotacji w PROO 5, natomiast obniżanie dotacji w PROO 3-4, gdzie maksymalna roczna dotacja wynosi 100.000 zł nie jest racjonalne. W przypadku NOWEFIO wysokość dotacji jest uzależniona od przychodu organizacji, więc automatycznie mniejsze organizacje będą aplikowały o mniejsze dotacje. Jednocześnie odrzucona została uwaga RDPP dotycząca obniżenia punktacji w ramach oceny merytorycznej.
31	FUNDACJA „MOJE PODL@SIE. NOWOCZESNE, KREATYWNE, TWÓRCZE”	Wkład własny	24	Wniesienie wkładu własnego w ramach składanych wniosków wymagane jest wyłącznie w przypadku ponoszenia wydatków o charakterze inwestycyjnym (wymagane sfinansowanie ze środków własnych min. 20% wartości wydatku).	W naszej opinii wysokość wkładu własnego jest bardzo duża. Niestety ngo ciągle borykają się z problemami związanymi z skutkami COVID, inflacji, opóźnień ze strony grantowców w przekazywaniu środków pieniężnych, stosowaniem nierzeczywistych stawek. Zwracamy się z prośbą o zmniejszenie wkładu własnego do min. 5%, w przypadku deklaracji większego wkładu własnego przez Wnioskodawcę eksperci w ramach oceniania wniosku powinni przyznawać dodatkowe punkty.	Uwaga uwzględniona częściowo Obowiązek wniesienia wkładu własnego w przypadku dotacji o charakterze inwestycyjnym wynika z przepisów obowiązującego prawa. Uwagę uwzględniono jednak częściowo - wymagany wkład własny obniżono do 10%.

31	<p>Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach</p>	Wkład własny	24	<p>Postulujemy zniesienie warunku wkładu własnego finansowego dla wydatków o charakterze inwestycyjnym.</p>	<p>Jest to również postulat zaporowy dla organizacji z małych miejscowości. Jeśli pozyskują one dotacje, to na działalność programową, misyjną. Nawet możliwość pozyskania, bardzo niepewna z uwagi choćby na liczbę podmiotów aplikujących, środków na rozwój instytucjonalny w programie FIO, nie pozwala im na rozwój w odpowiedniej skali.</p> <p>Wydatki inwestycyjne wiążą się głównie z zapewnieniem bazy lokalowej. Jak już zaznaczaliśmy, wiele podmiotów w małych miejscowościach boryka się z problemami lokalowymi. Gminy wiejskie, czy małe miasta w szczególności nie dysponują przestrzeniami dla III sektora, jeśli zaś już mają jakieś pomieszczenia, to z reguły wymagają one remontu, czy adaptacji. Przy kosztach remontu np. rzędu 200 000 zł (co nie jest wydatkiem nadmiarowym – samo malowanie dwóch-trzech pomieszczeń może kosztować ok. 30 000 zł.), konieczny wkład finansowy to 40 000 zł! Dla niewielkiej organizacji stanowi to nawet większość rocznego budżetu. Z drugiej strony brak zaplecza lokalowego blokuje możliwość rozwoju takiego podmiotu, także w kontekście pozyskiwania środków na działalność. Organizacje ze środowisk wiejskich, małych miast mają bardzo ograniczone możliwości pozyskiwania środków innych niż dotacje – a te również są bardzo często symboliczne (o czym już pisaliśmy w poprzednim punkcie).</p> <p>Pozyskanie prywatnych darczyńców jest bardzo trudne, zwłaszcza w sytuacji braku własnego lokalu (ciężko choćby przecież zaprosić na rozmowę do prywatnego domu, gdzie zarejestrowana jest organizacja). To problem, który znamy z codziennej działalności członków Federacji – małych podmiotów ze środowisk wiejskich. Nawet jeśli mają one możliwość pozyskania lokalu, to koszty jego dostosowania do działalności leżą poza ich zasięgiem. A proponowane zapisy w</p>	Jw.
----	--	--------------	----	---	--	-----

				<p>Regulaminie PROO dot. sfinansowania wkładu własnego wykluczają te podmioty z możliwości ubiegania się o środki z przeznaczeniem na stworzenie bazy lokalowej.</p> <p>Trzeba pamiętać też, że w małych miejscowościach można liczyć za to na duże zaangażowanie lokalnych wspólnot w sposób niefinansowy – pracą społeczną. Tak nieraz przecież społeczności wiejskie budowały i budują drogi, remizy, różne miejsca użyteczności publicznej. Jest niezrozumiałe, dlaczego wymaga się jedynie wkładu finansowego, nie biorąc też pod uwagę, że można część inwestycji wykonać jako wkładem własnym w postaci wolontariatu i pracy – co przecież obniża koszt inwestycji, nie wspominając o innych aspektach w kontekście rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, choćby budowaniu współpracy, zaangażowaniu społeczności, zacieśnianiu więzi we wspólnocie lokalnej.</p> <p>Ponadto należy przypomnieć, iż istotą koncepcji programu PROO było to, iż pozyskiwane środki nie są uwarunkowane wnoszeniem własnego wkładu finansowego, aby mogły z niego korzystać podmioty o mniejszych możliwościach finansowych i ograniczonej bazie do działalności misyjnej. Zapropionowany warunek posiadania wkładu finansowego tworzy niebezpieczny i nieprzemyślany precedens, promujący organizacje duże, które już mają większe możliwości i bazę do działalności, a w efekcie przyczynia się do pogłębiania nierówności w sektorze.</p>	
--	--	--	--	---	--

31	Stowarzyszenie Pomocy "Ludzie Ludziom"	Wkład własny	24	Wniesienie wkładu własnego w ramach składanych wniosków wymagane jest wyłącznie w przypadku ponoszenia wydatków o charakterze inwestycyjnym (wymagane sfinansowanie ze środków własnych min. 20% wartości wydatku).	Wniesienie wkładu własnego finansowego w przypadku ponoszenia wydatków inwestycyjnych jest trudne, a czasami wręcz niemożliwe, w szczególności dla organizacji małych, dla których jedynym źródłem finansowania są dotacje oraz niski wpływ środków z 1,5% podatku. PROO 1a w zakresie dofinansowania rozwoju instytucjonalnego organizacji był jak dotąd jedynym możliwym źródłem finansowania bez konieczności wniesienia wkładu własnego Wprowadzenie obligatoryjnego zapisu o wniesieniu środków własnych w zakresie ponoszenia wydatków inwestycyjnych doprowadzi do eliminacji tych organizacji, które nie posiadają środków własnych, a jednocześnie nie posiadają możliwości zabezpieczenia potrzeb w zakresie rozwoju instytucjonalnego organizacji.	Jw.
31	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	Wkład własny	24	Proponujemy zrezygnować z zapisu: Wniesienie wkładu własnego w ramach składanych wniosków wymagane jest wyłącznie w przypadku ponoszenia wydatków o charakterze inwestycyjnym (wymagane sfinansowanie ze środków własnych min. 20% wartości wydatku).	Organizacje szukają takiego wsparcia, które pozwoli im w całości sfinansować takie działania, które są dla nich najbardziej obciążające. Wydatki inwestycyjne takimi są. Dlatego też wymagane, aby organizacja dla zakupu środków będących wydatkami inwestycyjnymi partycypowała swoim wkładem własnym jest niezrozumiałe. PROO ma wspierać organizacje, a przez takie zapisy utrudnia planowanie działań i komplikuje możliwości rozwoju organizacji. Stwarza też dodatkowe ryzyka – czy organizacji uda się zdobyć środki do wkładu własnego dla wydatku inwestycyjnego (zwłaszcza, że tym wkładem własnym nie mogą być środki zarządzane przez NIW), czy może aby w ogóle wykazać w zadaniu że potrzebuje takich zakupów musi udowodnić, że posiada środki na wkład własny? To może przekraczać możliwości finansowe wielu organizacji.	Jw.
31	Spotkanie konsultacyjne online	Wkład własny	24	Usunięcie konieczności wkładu własnego w wysokości 20% w przypadku wydatków inwestycyjnych.		Jw.

32	Stowarzyszenie Kujawsko-Pomorski Ośrodek Wsparcia Inicjatyw Pozarządowych TŁOK	Koszty kwalifikowane	27	<p>Do kosztów, które nie mogą zostać sfinansowane ze środków pochodzących z dotacji należą m.in.:</p> <p>[...]</p> <p>Zapis jest niejasny – nie wynika z niego precyzyjnie, czy ww. typy wydatków są możliwe do ponoszenia tylko w Priorytecie 5, czy wręcz odwrotnie – tylko w Priorytecie 5 są one niekwalifikowalne. Jednocześnie uważamy, że wydatki majątkowe, udział w szkoleniach, studiach podyplomowych itp. to ważne elementy rozwoju instytucjonalnego i powinny być kwalifikowalne w ramach priorytetu 1a PROO – co powinno jasno i precyzyjnie wybrzmieć w regulaminie.</p> <p>Niejasny jest również przymiotnik „komercyjny” w zapisie o niekwalifikowalności „udziału w komercyjnych szkoleniach, festiwalach, warsztatach, studiach podyplomowych”.</p>	<p>Regulamin powinien zawierać jasne i precyzyjne zapisy jakie typy wydatków są kwalifikowalne, a jakie nie w poszczególnych priorytetach PROO. Priorytet 1a. zakłada dofinansowanie realizacji misji i kosztów prowadzenia działalności statutowej, w tym budowanie kapitału ludzkiego oraz zasobów technicznych w ramach strategii lub programów rozwoju organizacji. Ww. cele nie są możliwe do zrealizowania bez zagwarantowania możliwości finansowania takich działań jak budowa stron www, zakup środków transportu, udziału kadry NGO w studiach podyplomowych, szkoleniach itp.</p>	<p>Wyjaśnienie</p> <p>W wykazie kosztów niekwalifikowanych znajduje się informacja, w których priorytetach dane koszty nie są kwalifikowane.</p>
33	Fundacja Historia Vita	Koszty kwalifikowane	27	<p>Konieczne jest zweryfikowanie limitów kwotowych w przypadku kosztów niekwalifikowanych.</p>	<p>Ograniczenia w tym zakresie nie przystają do współczesnych cen. Wartości kwotowe należy podnieść co najmniej o współczynnik inflacji, choć to nie uwzględnia np. wzrostu cen urządzeń komputerowych z uwagi na sytuację polityczną w Azji.</p>	<p>Wyjaśnienie</p> <p>W Regulaminie nie ma limitów kwotowych dotyczących poszczególnych kosztów. Jedyny limit dotyczy wydatków inwestycyjnych (do 10.000 zł), co wynika z przepisów obowiązującego prawa (ustawy o rachunkowości).</p>

34	FUNDACJA „MOJE PODL@SIE. NOWOCZESNE, KREATYWNE, TWÓRCZE”	Trwałość	26	Inwestycja w środki trwałe, które nie należą do Wnioskodawcy, może zostać dofinansowana pod warunkiem dysponowania przez Wnioskodawcę wieloletnim (min. 3-letnim) prawem do ich użytkowania.	Według nas jest to bardzo krzywdzący zapis (dotyczący dysponowania prawem do użytkowania). My jako ngo chcemy pozyskać środki na zakup siedziby i się rozwijać. Niestety obecnie nie ma źródeł w ramach których można starać się o dotację na zakup nieruchomości. W ramach PRRO01a chcemy zakupić nieruchomość a w ramach Rewitalizacji (środki unijne) środki na remont pomieszczeń, ich dostosowanie oraz wyposażenie. Niestety ale PRO01a jest jedyną szansą starania się o zakup nieruchomości. Oczywiście okres trwałości może wynosić więcej niż 5 lat. W przypadku starania się o dotację na zakup nieruchomości Wnioskodawcy powinni dysponować operatem, szacunkowym danej nieruchomości.	Wyjaśnienie Postanowienie regulaminu nie ogranicza możliwości zakupu nieruchomości. Przedmiotowe postanowienie Regulaminu wskazuje, iż w przypadku inwestycji w środek trwały (np. modernizację budynku), jest ona kwalifikowana pod warunkiem dysponowania przez Wnioskodawcę wieloletnim (min. 3-letnim) prawem do ich użytkowania.
35	Związek Harcerstwa Polskiego	Ocena merytoryczna	70	Wykreślenie we wzorze karty oceny merytorycznej na stronie 53 przypisu o treści: “W zależności od źródła finansowania stosuje się kryteria określone w przepisach prawa” i wpisanie do karty tych samych kryteriów oceny merytorycznej, co na stronie 29.		Uwaga uwzględniona Wprowadzono korektę w załączniku.
36	Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium	Ocena merytoryczna	36	Szczególny nacisk oceniających wnioski na jakość zasobów personalnych i przeszłych działań, jako jednak podstawy oceny wniosków dotacyjnych.	To kadra i jej doświadczenie mogą świadczyć o powodzeniu projektu, nie ładnie ułożone słowa.	Wyjaśnienie Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku, w tym: - potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy; - oświadczenie w działalności opisanej we wniosku; - trafność i wszechstronność analizy ryzyka; oceniana jest w ramach 4 kryterium oceny merytorycznej.

37	Stowarzyszenie Odra-Niemen	Ocena merytoryczna	36	Kryterium merytoryczne w zakresie potencjału ngo 10pkt, doświadczenia ngo 10pkt., ryzyka 5pkt. W tym kryterium nie powinno być przypisanej liczby punktów do rodzajów kryteriów.	Zliczając poszczególne punkty tego kryterium, mamy sumę 25 pkt dla kryterium, a w tabeli ogólna liczba punktów do przyznania to 20 pkt. Jeżeli ekspert będzie chciał przyznać maksymalną liczbę punktów to nie ma szans. Najlepiej zostawić 20pkt. dla tego kryterium, z zaznaczeniem, że najważniejsza ocena dotyczy doświadczenia organizacji. Tak naprawdę pokazanie rozwoju organizacji, jej dokonań, w mniejszym i szerszym obszarze, świadczy o pozycji, kierunku zmian, stabilności podmiotu, który ma być dofinansowany.	Uwaga uwzględniona Dokonano korekty redakcyjnej w celu zachowania spójności z kartami ocen w pozostałych priorytetach.
38	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	Ocena merytoryczna	45	„Oceny każdego wniosku dokonują eksperci wyłonieni w procedurze otwartego i konkurencyjnego naboru przez Dyrektora NIW-CRSO, który bierze pod uwagę ich doświadczenie w pracy/współpracy z sektorem pozarządowym oraz doświadczenie w ocenianiu wniosków realizacji zadania publicznego”. – Naszym zdaniem niezbędna jest weryfikacja ocen i ekspertów za ostatnie lata.	Doniesienia medialne, wypowiedzi polityków, publikacja powiązań ekspertów ze „zwycięskimi” organizacjami – to wszystko nie buduje zaufania do instytucji, jaką jest NIW. Bez przeprowadzenia „lustracji”, mając w pamięci wszystkie pojawiające się wokół konkursów NIW kontrowersje, niezbędne jest przeprowadzenie takiego przeglądu. Z naszego doświadczenia – okazało się, że jeden z ekspertów ubiegłych lat powołał się na organizację, której rekomendacji nie posiadał. Dzisiaj – po wszystkich dziennikarskich materiałach śledczych – mamy wątpliwości, czy bez ścisłej kontroli dotychczasowej współpracy ekspertów oceniających w konkursach NIW, możemy odpowiedzialnie mówić o zmianie jakości.	Wyjaśnienie W związku z pojawiającymi się wątpliwościami w zakresie oceny wniosków w poprzednich edycjach konkursów Dyrektor NIW-CRSO podjął decyzję o archiwizacji dotychczasowej bazy ekspertów i ogłoszonych został nowy nabór na ekspertów. Oceny ekspertów będą weryfikowane po zakończeniu każdej z edycji konkursu.
39	Federacja Mazowia	Kryteria strategiczne	39	Istotnym elementem, który będzie brany pod uwagę w kontekście interwencji w ramach Priorytetu 1a będzie gotowość aplikujących podmiotów do budowy lub rozwijania sieci, federacji lub innych form aliansów w ramach sektora na rzecz wzmocnienia potencjału organizacyjnego, skuteczności realizacji celów statutowych, możliwości oddziaływania i współpracy z sektorem prywatnym i publicznym.	W Polsce działa obecnie ponad 600 federacji organizacji pozarządowych. Jak pokazują badania Stowarzyszenia Klon/Jawor kontakty między organizacjami nie przekładają się na formalizację tych relacji poprzez wchodzenie w struktury związków, sieci lub federacji oraz tworzenie nowych. Przynależność do porozumień w latach 2002-2021 oscylowała między 28% a 36% organizacji bez wyraźnej tendencji spadkowej lub wzrostowej. Dla wzmocnienia samych organizacji obywatelskich ważne jest systemowe wzmocnianie porozumień organizacji, stad	Odrzucenie uwagi Program PROO ma charakter horyzontalny. Każda organizacja, niezależnie od sfery działalności powinna mieć do niego równy dostęp. Mając na uwadze ograniczone środki na realizację Programu i wysokie progi punktowe pozwalające na otrzymanie dotacji, wprowadzenie dodatkowego kryterium strategicznego w praktyce uniemożliwi otrzymanie dotacji organizacjom niespełniającym kryterium.

				Proponujemy dodanie punktów strategicznych za realizację takich działań z przyznaniem dodatkowych 3 punktów strategicznych.	rekomendujemy dodanie punktów strategicznych za podejmowanie takich działań.	
40	RDPP	Ocena merytoryczna	39	Rada zaleca znaczące ograniczenie maksymalnej liczby punktów przyznawanych w ocenie merytorycznej w celu zwiększenia transparentności procesu oceniania przez ekspertów. Poprzez ograniczenie zakresu punktacji danego kryterium czy podkryterium zwiększeniu ulegnie wymierność i przejrzystość oceny, a także zmniejszy się arbitralność oceny eksperckiej. Ocena danego podkryterium jakościowego powinna być limitowana np. do 2 pkt. (0 pkt - nie spełnia; 1 pkt - częściowo spełnia. 2 pkt. - spełnia), lub 1 pkt. w zakresie bardziej zero-jedynkowych podkryteriów jakościowo-ilościowych (0 pkt. - nie spełnia; 1 pkt. - spełnia). Jednocześnie rada rekomenduje bardziej szczegółowe rozdzielnie kryteriów na wyszczególnione podkryteria wraz z precyzyjnie ograniczoną liczbą punktów na ocenę danej pozycji.		Odrzucenie uwagi Rozwiązanie zmniejszy liczbę progów punktowych (przy zmniejszeniu liczby punktów). W efekcie do dofinansowania zakwalifikują się oferty otrzymujące maksymalną liczbę punktów. Ocena kryteriów merytorycznych w skali 0/1 jest sprzeczne z założeniem, iż przy ocenie znaczenie ma czynnik humanistyczny (ludzki). Wprowadzając kryteria 0/1 nie ma potrzeby zatrudniać ekspertów - takie kryteria może weryfikować system lub AI - co jest sprzeczne z systemowym założeniem oceny merytorycznej.
41	RDPP	Ocena merytoryczna	39	Rada uznaje za konieczne dalsze zwiększanie przejrzystości i transparentności procesu oceny ekspertów. Niezbędne jest wprowadzenie zapisów w regulaminie, mających na celu poprawę procedury wystawiania ocen przez ekspertów. Pomimo wprowadzonych nowych zapisów zwiększających transparentność tego etapu w dalszym ciągu mechanizmy te nie zostały		Wyjaśnienie Regulamin nie reguluje pracy ekspertów, a system oceny w ramach konkursu.

				wyczerpująco i jednoznacznie zapisane w regulaminie.		
42	Spotkanie konsultacyjne online	Ocena merytoryczna	39	Obniżenie punktacji za partnerstwo tak aby cele takie jak rozwój instytucjonalny organizacji był bardziej istotny niż realizacja projektu z partnerem, Organizacje tracą dużo punktów za partnerstwo.		Wyjaśnienie W karcie oceny merytorycznej nie jest przewidziana punktacja za partnerstwo.
43	Stowarzyszenie Odra-Niemen	Kryteria strategiczne	39	Usunięcie kryteriów strategicznych.	W Regulaminie jest jedno kryterium strategiczne dla Wnioskodawcy, który dotychczas nie otrzymał dotacji z przeznaczeniem na rozwój instytucjonalny w ramach Programu PROO w latach 2019-2024r. Uważamy, że w przypadku składanych tak licznie wniosków do konkursu, gdzie każdy punkt jest na wagę złota, punkty strategiczne są niepotrzebne, są nie celowe, nie pokazują faktycznej pozycji organizacji i jej potrzeb. Problemy organizacji działającej w dużym mieście i w małej miejscowości nie są takie same, ale to dalej są problemy danego ngo. Organizacja jeśli otrzymała grant w ramach konkursu PROO, wykaże, że go dobrze spożytkowała, a chce złożyć kolejny wniosek poszerzający jej rozwój i stabilność w innych obszarach, jest na z góry przegranej pozycji, bo 5 pkt. mniej to właściwie brak szansy w konkursie. Ocenie powinna podlegać sama Oferta, jej zakres merytoryczny, uzasadnienia, wskazanie ścieżki rozwoju, wpływu na otoczenie itp. Punkty strategiczne wspierając jedno ngo, dyskryminują inne organizacje.	Odrzucenie uwagi Mając na uwadze ograniczone środki na realizację Programu i wysokie progi punktowe pozwalające na otrzymanie dotacji, brak jest zasadności kilkukrotnego udzielania dotacji jednej organizacji.

44	Spotkanie konsultacyjne online	Kryteria strategiczne	39	Dodanie kryterium strategicznego w PROO1a premiującego organizacje o charakterze federacyjnym.		Odrzucenie uwagi Program PROO ma charakter horyzontalny. Każda organizacja, niezależnie od sfery działalności powinna mieć do niego równy dostęp. Mając na uwadze ograniczone środki na realizację Programu i wysokie progi punktowe pozwalające na otrzymanie dotacji, wprowadzenie dodatkowego kryterium strategicznego w praktyce uniemożliwi otrzymanie dotacji organizacjom niespełniającym kryterium.
45	Federacja Mazowia	Panel Ekspertów	46	Dodać zapis: Panel ekspertów może zdecydować o przyznaniu kwoty niższej niż wnioskowana przez Wnioskodawcę.	Celem racjonalizacji wydatkowania środków panel ekspertów może rekomendować przyznanie niższej kwoty niż wnioskowana. Jest to częsta praktyka, natomiast w regulaminie zabrakło takiego zapisu.	Wyjaśnienie Panel ekspertów - zgodnie z Rozporządzeniem - może to zrobić. Nie ma potrzeby wskazywania tego w Regulaminie.
46	Federacja Mazowia	Panel Ekspertów	46	Istniejący zapis: Z posiedzenia panelu ekspertów sporządzany jest protokół. Proponowany zapis: Z posiedzenia panelu ekspertów sporządzany jest protokół wskazujący na przebieg posiedzenia i podjęte przez panel ustalenia. Protokół jest udostępniany na stronie internetowej NIW-CRSO.	Konieczne jest dalsze utransparentnienie procedury konkursowej, w tym prac panelu ekspertów.	Wyjaśnienie Praktyka ujmowania w protokole z posiedzenia panelu przebiegu posiedzenia i podjętych przez panel ustaleń realizowana jest w każdej z edycji Programu PROO. Tryb pracy panelu reguluje rozporządzenie, a nie Regulamin konkursu.
47	Federacja Mazowia	Panel Ekspertów	47	Dodać zapis: Proponowany zapis: W przypadku zmiany oceny merytorycznej wniosku w stosunku do rekomendacji przygotowanej przez ekspertów panel pisemnie uzasadnia swoją decyzję, a informacja ta zostaje zawarta w protokole wskazując na podjęte przez panel ustalenia.	Konieczne jest dalsze utransparentnienie procedury konkursowej, w tym prac panelu ekspertów.	Wyjaśnienie Praktyka przygotowania uzasadnienia w przypadku ustalenia przez panel innej punktacji niż wynikająca z oceny ekspertów jest realizowana w ramach Programu PROO od edycji 2023.
48	Stowarzyszenie Pomocy "Ludzie Ludziom"	Panel Ekspertów	47	Nie przewiduje się odwołania od rozstrzygnięcia Konkursu	Brak procedury odwoławczej jest krzywdzący dla organizacji. Rozbieżności w ocenie ekspertów oceniających tych samych zapisów zawartych we wniosku bywają irracjonalne i nieuzasadnione – bywa, że jeden z oceniających przyznaje	Wyjaśnienie Wprowadzenie instytucji odwołania wymaga zmian legislacyjnych.

					<p>maksymalną liczbę punktów, podczas gdy drugi – wręcz odwrotnie – odejmuje punkty za nie trafność. I w kolejnym konkursie, skorygowana według wskazówek oceniających treść wniosku, ponownie podlega negatywnie ocenie. Dodatkowo, oceniający nie czytają wniosków z należytą uwagą - oceny wobec tego zawierają oczywiste błędy, które mogłyby podlegać sprostowaniu na etapie procedury odwoławczej, m.in. oceniający piszą, że we wniosku brakuje konkretnego zapisu, który w rzeczywistości został zawarty, ale pominięty przez oceniającego, mylą status prawny organizacji, zamiennie traktując stowarzyszenie i fundację, błędnie odczytują wskaźniki rezultatów nie znają zapisów Regulaminu oraz innych dokumentów i in.</p>	
48	Spotkanie konsultacyjne online	Panel Ekspertów	47	Wprowadzenie możliwości odwołania od oceny merytorycznej. Przykład 2 oceniających ocenia wskaźnik i opinie na jego temat są rozbieżne.		<p>Wyjaśnienie Mając na uwadze skalę konkursu (ponad 1500 organizacji w nim uczestniczących), brak możliwości wprowadzenia odwołania od oceny merytorycznej. Wprowadzenie instytucji odwołania wymaga zmian legislacyjnych.</p>
49	Związek Harcerstwa Polskiego	Zawarcie umowy	50	Dopisanie na stronie 50 możliwość podpisania umowy podpisem kwalifikowanym i profilem zaufanym		<p>Wyjaśnienie Zgodnie z obowiązującym prawem, umowa może zostać podpisana kwalifikowanym podpisem elektronicznym.</p>
50	RDPP	Zawarcie umowy	50	Rada zaleca kierunkowo rozbudowę zapisów dotyczących mechanizmu identyfikacji i wykluczania z dofinansowania wniosków będących plagiatami.		<p>Wyjaśnienie Do Regulaminu został dodany zapis dotyczący możliwości odstąpienia od podpisania umowy w przypadku wykrycia plagiatu. NIW-CRSO pracuje nad tą kwestią i będzie ją wdrażał.</p>

51	Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	Realizacja zadania	29	„W ramach realizowanych zadań rekomendowane jest odpowiedzialne podchodzenie do NGO jako miejsca pracy, poprzez zatrudnianie pracowników na umowy o pracę, a także na umowy o pracę na czas nieokreślony, jeżeli obowiązek zawarcia takiej umowy wynika z Kodeksu Pracy.” Zamiast rekomendacji, wnosimy o zmianę na „obowiązek”	Jedną z przyczyn odpływu z ngo ekspertów i osób zaangażowanych jest brak stabilności sytuacji finansowej. Z punktu widzenia Kodeksu Pracy, poza szkoleniami, osoby zaangażowane, powinny być zatrudnione na umowie o pracę, wykonując zadania „w siedzibie i pod kierunkiem”. Budowanie dobrych praktyk powinno zaczynać się właśnie od samoorganizacji społecznej.	Odrzucenie uwagi Przestrzeganie obowiązującego prawa jest konieczne w ramach zadań realizowanych w ramach Programu. Niemniej jednak, wprowadzenie obowiązku wprost do Regulaminu wymagałoby weryfikacji jego realizacji zarówno na poziomie oferty, jak i na poziomie sprawozdania, co nie jest możliwe zgodnie z obowiązującymi wzorami.
51	Federacja Mazowia	Realizacja zadania	29	Obecny zapis: W ramach realizowanych zadań rekomendowane jest odpowiedzialne podchodzenie do NGO jako miejsca pracy. Proponowany zapis: W ramach realizowanych zadań oczekiwane jest odpowiedzialne podchodzenie do NGO jako miejsca pracy.	NIW nie powinien rekomendować przestrzegania Kodeksu Pracy, ale powinien go oczekiwać (lub nawet wymagać). Wtedy nie będzie konieczne przyznawanie (lub nieprzyznawanie) dodatkowych punktów za stosowanie rekomendacji.	Jak wyżej.
52	Związek Harcerstwa Polskiego	Realizacja zadania	64	Proponuje się rezygnację z poniższego zapisu na rzecz zapisów o zaksięgowaniu dotacji w odpowiednich pozycjach w programie księgowym zgodnie z podpunktem 6), Art. 21 Ustawy o Rachunkowości. “Dowody księgowe winny być opisane w sposób trwały na odwrocie dowodu księgowego, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy o rachunkowości, w szczególności powinny zawierać zapis: „Sfinansowano z dotacji w wysokości ... w ramach realizacji zadania określonego umową nr ...”	Art. 21 Ustawy o Rachunkowości nie precyzuje nic na temat opisu trwałego.	Odrzucenie uwagi Art. 23. 1. Ustawy o rachunkowości: Zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany

53	Stowarzyszenie Inicjatywa Obywatelska Pro Civium	Zmiany w realizacji zadania	58	Umożliwienie przenoszenia środków budżetowych nie tylko w ramach pozycji budżetowej bez wymogu zgody dotującego, ale w obrębie wnioskowanego działania.	Środki i tak są rozliczane w pełnym zakresie. Wydatki muszą być uzasadnione, rezultaty osiągnięte. Dzięki temu uniknie się zbędnej biurokracji, przyspieszy działania idące przecież za środkami.	Odrzucenie uwagi Rozwiązanie pozbawia Grantodawcę kontroli nad zmianami pomiędzy kosztami w ramach działania. W szczególności w przypadku Programu PROO, gdzie wydatki mogą mieć charakter majątkowy, jak i bieżący.
54	Związek Harcerstwa Polskiego	Zmiany w realizacji zadania	58	Usunięcie zdania "WSZYSTKIE POZOSTAŁE ZMIANY NIE WYKAZANE POWYŻEJ WYMAGAJĄ UZGODNIENIA Z NIW-CRSO, A W PRZYPADKU ZMIANY TREŚCI UMOWY - ZAWARCIA ANEKSU." Gdyż zdanie to dyskwalifikuje możliwość niezgłaszania przesunięć, o których mowa wcześniej: "Zmiany w wysokości kosztów, jeżeli zmiany nie powodują zmian w wysokości podziału dotacji na koszty bieżące i wydatki majątkowe oraz nie powodują zmian w podziale źródeł finansowania przyznanej dotacji"	Obecne sformułowanie można zinterpretować, że również należy zgłaszać wszelkie zmiany w wysokości kosztów.	Odrzucenie uwagi Według NIW-CRSO sformułowania nie można interpretować w taki sposób.
55	Związek Harcerstwa Polskiego	Rozliczenie zadania	61	Rekomenduje się dodanie do regulaminu i umów zapisów dot. wymaganego poziomu osiągnięcia rezultatów, aby zadanie zostało uznawane za zrealizowane przy osiągnięciu rezultatów na poziomie minimum 80%.	Podkreśla to również metodę rozliczania przez rezultaty niniejszych zadań publicznych. Przykład: "1. Akceptacja sprawozdania i rozliczenie dotacji polega na weryfikacji działań i rezultatów. Oznacza to, że podmiot powinien osiągnąć rezultaty założone w ofercie, jak również zrealizować działania planowane przy wykonywaniu zadania. 2. Zadanie publiczne uznaje się za zrealizowane, jeśli wszystkie działania zostały wykonane, a rezultaty zostały osiągnięte na poziomie nie niższym niż 80% w stosunku do wielkości zaplanowanych. 3. W przypadku, gdy zadanie nie zostało zrealizowane lub zrealizowane zostało częściowo, zostanie określona kwota dotacji podlegająca zwrotowi, zgodnie z zasadą proporcjonalności."	Odrzucenie uwagi Brak podstawy prawnej do wprowadzenia przedmiotowej zmiany.

56	Związek Harcerstwa Polskiego	Rozliczenie zadania	62	Brak zdefiniowania osób najbliższych - należy doprecyzować kim te osoby są: "W sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego Beneficjenci mają obowiązek wskazania przypadków zatrudniania, bądź nabywania towarów lub usług od osób najbliższych, w przypadku, gdy następować to będzie z udziałem – w całości lub części – środków publicznych. "		Uwaga uwzględniona Zgodnie z Kodeksem karnym (art. 115 § 11 k.k.): Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.
57	Związek Harcerstwa Polskiego	Załączniki	68	Brakuje wzorów załączników do konsultacji – bez tego nie można w pełni skonsultować regulaminu i wszystkich jego zapisów		Wyjaśnienie Wzory wniosku, umowy i sprawozdania znajdują się w Rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań.

Uwagi zgłoszone w trakcie spotkań konsultacyjnych

PROO1a

- Usunięcie kryterium „przychód”, jako uprawniającego do pozyskania środków w ścieżce 2 i 3 (zaproponowano odniesienie się do kryteriów powiązanych z działalnością/liczbą zrealizowanych projektów).

NIW-CRSO: Wprowadzenie uzależnienia możliwej do wnioskowania kwoty dotacji od przychodu Wnioskodawcy pozwoli na dostosowanie wysokości udzielanych dotacji do potencjału Wnioskodawców oraz zwiększyć prawdopodobieństwo prawidłowej realizacji zadania przez Wnioskodawcę.

- Rezygnacja z obowiązku przygotowania strategii na okres 5 lat.

NIW-CRSO: Zadania w ramach PROO 1a trwają (w ścieżce 2 i 3) trzy lata. Przygotowanie/aktualizacja strategii na okres krótszy niż 5 lat sprowadzałaby się do zaplanowania strategii na okres realizacji zadania, co jest niezasadne w stosunku do celu Priorytetu. Sporządzenie strategii nie jest wymagane w ścieżce 1.

- Zwiększenie liczby punktów oceny w kryterium wpływ działań zawartych we wniosku na interesariuszy, organizację (wnioskodawcę) oraz jej otoczenie oraz możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku i zmniejszenie liczby punktów w kryterium adekwatność wniosku w odniesieniu do celów programu (celu głównego programu i celów szczegółowych).

NIW-CRSO: Możliwość (wykonalność) realizacji działań zaplanowanych we wniosku, w tym: potencjał kadrowy, techniczny, ekonomiczny Wnioskodawcy; oświadczenie w działalności opisanej we wniosku; trafność i wszechstronność analizy ryzyka; oceniana jest w ramach 4 kryterium oceny merytorycznej. Zasadnym jest utrzymanie wysokiej punktacji w kryterium 1, gdyż od niego zależy czy zadanie wpisuje się w Program, czy też nie.

- Rezygnacja ze ścieżki do 60 tys. zł, jako mało efektywnej w kontekście rozwoju organizacji,

NIW-CRSO: Ścieżka 1 adresowana jest do małych i młodych organizacji, które także potrzebują wsparcia w zakresie rozwoju, natomiast nie mają potencjału na obecnym etapie do realizacji wieloletnich zadań o charakterze strategicznym.

- Zniesienie obowiązku wnoszenia wkładu własnego w przypadku wydatków inwestycyjnych.

NIW-CRSO: Obowiązek wniesienia wkładu własnego w przypadku dotacji o charakterze inwestycyjnym wynika z przepisów obowiązującego prawa.

- Wprowadzenie wskaźników odnoszących się do ogólnych efektów działania, które będą badane w kontekście trwałości (1 rok po zakończeniu realizacji zadania), a nie badanie trwałości na podstawie wskaźników rezultatu z wniosku.

NIW-CRSO: Brak podstawy prawnej do wprowadzenia rozwiązania (niezgodna z treścią rozporządzeń).

- Wprowadzenie ogólnych pozycji budżetowych lub rozliczania poprzez „ryczałt”.

NIW-CRSO: Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa z oferty musi wynikać konkretnie przedmiot przeznaczenia dotacji. W przypadku formułowania budżetu w ramach ryczałtu konieczne by było określenie zamkniętego katalogu kosztów.

- Pozostawienie wzoru wniosku w obecnym kształcie.

NIW-CRSO: W celu standaryzacji formularzy planowane jest przeprowadzanie naboru na wzorach zgodnych z wzorem oferty wynikającej z rozporządzenia wykonawczego do ustawy o działalności pożytku publicznego.

- Rezygnacja z zasady konkurencyjności w przypadku projektów NIW-CRSO.

NIW-CRSO: Realizacja wydatków zgodnie z zasadą konkurencyjności wynika z wniosków pokontrolnych kontroli NIK, które NIW-CRSO ma obowiązek wdrożyć.

- Zwiększenie działań edukacyjnych w trakcie realizacji zadania – spotkania opiekuna z beneficjentami.

NIW-CRSO: NIW-CRSO regularnie wprowadza kolejne rozwiązania mające na celu wsparcie beneficjentów w realizacji zadań. Opiekunowie spotykają się ze wszystkimi organizacjami dofinansowanymi w ramach Programu w ramach konsultacji on-line.

PROO1b

- Nabór ciągły – określenie terminów rozstrzygnięć, np. raz na kwartał.

NIW-CRSO: Zgodnie z regulaminem: w przypadku Priorytetu 1b konkurs podzielony jest na etapy – rozstrzygnięcie dokonywane jest w zależności od liczby wniosków złożonych w konkursie w danym okresie oraz dostępności środków w ramach alokacji na Priorytet. Alokacja została podzielona na kwartały.

- Możliwość ubiegania się o wsparcie organizacji, które otrzymały już dofinansowanie z NIW-CRSO.

NIW-CRSO: Dodano w Regulaminie przedmiotowe wyłączenie dla PROO 1b.

- Możliwość zwiększenia przyznanej dotacji w przypadku zaistniałych, obiektywnych potrzeb organizacji.

NIW-CRSO: Nie jest możliwe zgodnie z obowiązującym prawem. Wysokość dotacji uzależniona jest od wysokości wnioskowanej kwoty wskazanej w ofercie i nie może być od niej wyższa.

- Zniesienie ograniczenia w zakresie terminów realizacji zadań.

NIW-CRSO: Nie jest możliwa rezygnacja z limitów terminów realizacji zadań, gdyż zgodnie z zasadą roczności budżetu do każdego roku przypisana jest konkretna alokacja środków na dany rok.

- Dofinansowanie wkładów własnych jedynie tych podmiotów, które otrzymały już dotację.

NIW-CRSO: Jest to zgodne z projektem Regulaminu - załącznikiem do umowy jest dokument potwierdzający otrzymanie dotacji przez Wnioskodawcę.

- Upublicznienie alokacji środków na konkurs.

NIW-CRSO: Alokacja przeznaczona na konkurs wskazana jest w Regulaminie (jest to 2,2 mln zł).

PROO 2a: Zmiana założeń Priorytetu 2a i 2b

- Uczestnicy zaproponowali, aby „przygotowanie do budowania kapitału żelaznego – PROO 2a” lub „zbieranie kapitału żelaznego – PROO 2b” nie było głównym celem Priorytetu, a jedną z możliwości do realizacji. Priorytet 2a mógłby opierać się na ogólnych działaniach odnoszących się do promocji i realizacji działań z zakresu filantropii i fundraisingu. W ramach otrzymanej dotacji mógłby to być rozwój jednego narzędzia lub kilku - zaproponowano dwóch ścieżek 2.1 oraz 2.2.
 - Ścieżka 2.1 – nakierowana na rozwój samego Wnioskodawcy. W ramach powyższej ścieżki możliwe byłoby realizowanie działań wspierających rozwój narzędzi fundraisingu i pozyskiwania środków, również w kontekście kapitałów żelaznych. Opcjonalnie za realizację tych działań i przekazywanie tych środków mogliby odpowiadać Operatorzy.
- Ścieżka 2.2 – organizacje realizowałyby działania, które wzmacniałyby sektor, np. realizowałyby badania (np. na temat filantropii w Polsce) lub prowadziły działania edukacyjne (np. zaczynając od edukacji filantropijnej dzieci w szkołach). Z efektów zrealizowanych działań korzystałyby wszystkie podmioty/odbiorcy w Polsce.

NIW-CRSO: Propozycje zostaną rozpatrzone w trakcie prac nad zmianą Programu.

PROO 3

- Kryterium dot. organizacji prowadzącej obrót barterowy: Propozycja dodania zapisu w regulaminie dotyczącego możliwości oszacowania przychodu dla organizacji humanitarnych, które prowadzą obrót barterowy, przy weryfikacji ich przychodu.

NIW-CRSO: Wysokość budżetu Wnioskodawcy ma potwierdzić jego potencjał w faktycznym dysponowaniu środkami finansowymi. Dystrybucja pomocy humanitarnej czy zasoby rzeczowe Wnioskodawcy nie odzwierciedlają potencjału finansowego organizacji.

- Wkład własny przy wydatkach inwestycyjnych: Rezygnacja z wymogu wkładu własnego na poziomie 20% (uznanego za zbyt wysoki), zamiast tego proponuje się wprowadzenie zapisu dotyczącego dłuższej trwałości wydatków inwestycyjnych.

NIW-CRSO: Obowiązek wniesienia wkładu własnego w przypadku dotacji o charakterze inwestycyjnym wynika z przepisów obowiązującego prawa. Jednocześnie, wymagany wkład własny zmniejszono do 10%.

- Dodatkowa sprawozdawczość przy wydatkach inwestycyjnych: Propozycja wprowadzenia obowiązku składania oświadczenia lub informacji od beneficjenta przynajmniej dwa razy w roku, że dany środek trwały jest wciąż eksploatowany.

NIW-CRSO: Brak podstawy prawnej do wprowadzenia rozwiązania (niezgodna z treścią rozporządzeń).

- Dodatkowa gratyfikacja dla wniosków z listy rezerwowej w roku kolejnym: Premiowanie 5-10 pierwszych wniosków z listy rezerwowej z poprzedniego roku, które zostały złożone, ale nie uzyskały dofinansowania.

NIW-CRSO: Do rozważenia w ramach edycji 2026 Programu.

- Ocena wniosków przez ekspertów: Powinni być zaangażowani eksperci z określonych dziedzin, mający znajomość specyfiki środowiska, w którym działa dana organizacja, aby zapewnić lepszą ocenę wniosków.

NIW-CRSO: W celu zapewnienia transparentności oceny merytorycznej przeprowadzony został nowy nabór na ekspertów, natomiast przydział do oceny będzie następował w sposób zupełnie losowy.

- Dodatkowy etap w wyborze wniosków do dofinansowania: Propozycja wprowadzenia etapu prezentacji wniosku przed komisją w celu wyeliminowania plagiatów, oceny możliwości realizacji projektu przez beneficjenta oraz sprawdzenia jego znajomości treści wniosku i programu.

NIW-CRSO: Brak możliwości wprowadzenia w związku ze skalą konkursu. Zgodnie z projektem Regulaminu przedmiotowa kwestia zostanie poddana weryfikacji, a wykrycie potencjalnego plagiatu będzie przesłanką do niepodpisania umowy.

- Stawki warszawskie przy wycenie pracy: Ustalanie tzw. "stawek warszawskich" przy wycenie godzin pracy, co może wprowadzić jednolite kryteria w zakresie wynagrodzenia za prace realizowane w ramach projektów. Stworzenie katalogu, który umożliwi organizacjom i ekspertom ocenę racjonalności budżetu.

NIW-CRSO: Nie jest zasadne ustalenie ogólnych stawek godzinowych mając na uwadze zróżnicowanie regionalne, jak i tematyczne poszczególnych zadań.

- Umowy o pracę jako bariera dla organizacji. Problem umów o pracę w trakcie i po realizacji zadań projektowych, co stanowi swego rodzaju "szklany sufit" dla organizacji. Propozycja wsparcia finansowego ze strony Narodowego Instytutu Wolności (NIW) w tej kwestii, np. poprzez szkolenia finansowe w ramach Akademii NIW dot. uproszczonej księgowości, VATu i innych zagadnień finansowych.

NIW-CRSO: Tematyka zostanie uwzględniona w trakcie działań związanych z planowaniem Akademii NIW-CRSO.

- Dodatkowa możliwość komunikacji w trakcie naboru: Propozycja wprowadzenia dodatkowego kanału komunikacji przez WhatsApp, co ułatwi kontakt organizacji z odpowiednimi osobami w trakcie procesu naboru.

NIW-CRSO: W trakcie naboru planowany jest szereg możliwości wsparcia Wnioskodawców poprzez: codziennie funkcjonującą infolinię, dedykowaną skrzynkę mailową proo@niw.gov.pl, tygodniowe webinaria w formie Q&A.

PROO 4

- Osobne konkursy dla organizacji młodych/nowopowstałych i już doświadczonych.

NIW-CRSO: Rozwiązanie zostało zaproponowane w Regulaminie - podział PROO 1a na poszczególne ścieżki uzależnione od doświadczenia i stażu funkcjonowania Wnioskodawcy.

- Niewykluczanie młodych organizacji z możliwości starania się o środki z dotacji.

NIW-CRSO: Młode organizacje mogą aplikować o dotacje przeznaczoną na rozwój w ramach ścieżki 1 w Priorytecie 1a.

- Alternatywne (do złożenia wniosku) formy aplikowania o środki (np. Rozmowa, film).

NIW-CRSO: Brak możliwości wprowadzenia. Procedurę ubiegania się o dotacje regulują rozporządzenia Przewodniczącego komitetu ds. Pożytku Publicznego.

- Wymóg istnienia od 24 miesięcy lub prowadzenia działalności think tanku min. 12 miesięcy eliminuje możliwość reagowania na nowe problemy, np. prowadzenie badań nad uzależnieniem od Internetu i nowych technologii (terapia i profilaktyka – aktualnie brak dostępnych usług).

NIW-CRSO: Ograniczenie wskazane w Regulaminie nie dotyczy tematyki podejmowanej przez think tank, a rodzaju działalności statutowej prowadzonej przez niego.

- Potrzeba doprecyzowania w regulaminie co oznacza, że jest się think tankiem, jakie kryteria należy spełnić?

NIW-CRSO: Zgodnie z Regulaminem think tanki to: organizacje, które w ramach działalności statutowej opracowują badania, analizy i opinie związane ze sprawami krajowymi lub międzynarodowymi w celu merytorycznego wspierania procesów podejmowania strategicznych decyzji lub przyjmowania rozwiązań i regulacji.

PROO 5

- Zniesienie blokady startu w konkursie organizacji, które w poprzednim roku otrzymały dotację z PROO 5 w tej samej ścieżce (lub umożliwienie im o aplikowania o kolejne 10000 zł w 2025 r.),

NIW-CRSO: Ograniczenie zostało wprowadzone w związku z ograniczoną alokacją środków na Priorytet, a wysokim zainteresowaniem przedmiotowym wsparciem.

- Likwidacja wymogu wykazania braku możliwości sfinansowania z innych źródeł (to ma być szybka ścieżka).

NIW-CRSO: Propozycja zostanie rozważona w ramach prac nad zmianą Programu.

- Ograniczenie kwoty maksymalnej w jednym wniosku do 10000 zł (przy założeniu, że będzie możliwe złożenie kilku wniosków na łączną kwotę 20000 zł w każdej ścieżce), w celu uniknięcia wydatków majątkowych.

NIW-CRSO: Rozwiązanie spowoduje ograniczenie możliwości wsparcia Wnioskodawców, gdyż nie każdy wydatek powyżej 10.000 zł stanowi wydatek majątkowy (np. koszty remontu).

- Możliwość refinansowania wydatków powinna być zapisana w umowie (teraz nie ma tego zapisu, mimo że dopuszczamy możliwość wydatkowania własnych środków przed podpisaniem umowy)

NIW-CRSO: W umowie, a także w regulaminie wskazany jest termin kwalifikowalności wydatków.

- Nowa ścieżka: wsparcie edukacji (finansowanie kursów i szkoleń w uzasadnionych przypadkach).

NIW-CRSO: Propozycja zostanie rozważona w ramach prac nad zmianą Programu.

- Większa czytelność informacji zwrotnej (oceny) eksperta.

NIW-CRSO: NIW-CRSO dołoży staranności, aby oceny ekspertów w ramach PROO 5 były jak najbardziej czytelne dla Wnioskodawców.

Uwagi do projektu Regulaminu NOWEFIO

Uwagi zgłoszone drogą elektroniczną do projektu

L.p.	Podmiot zgłaszający uwagi	Dotyczy	Str.	Treść uwagi	Uzasadnienie	Rozstrzygnięcie
1	Polska Fundacja Społeczeństwa Przedsiębiorczego	Podmioty nieuprawnione	13	Wnoskujemy o rezygnację z zapisu iż nieuprawnionymi podmiotami w naborze 2025 są: „Organizacje, które zostały zakwalifikowane do dofinansowania i podpisały umowę w ramach edycji 2023 lub 2024 konkursu na realizację projektu kończącego się w 2025 lub 2026 roku.”	<p>Ten zapis niepotrzebnie wyklucza organizacje, które w poprzednich edycjach konkursu otrzymały dofinansowanie. Zakłada, że każda organizacja, która obecnie realizuje projekt, automatycznie nie może efektywnie planować i wdrażać kolejnych działań finansowanych z NOWEFIO. To ogranicza możliwość rozwoju i kontynuacji pracy organizacji, a jednocześnie zubaża różnorodność podmiotów biorących udział w konkursie.</p> <p>Organizacje, które aktualnie realizują projekty, nabyły już cenne doświadczenie i umiejętności, które mogą być przydatne przy kolejnych inicjatywach. Wykluczenie ich z udziału w przyszłych konkursach z powodu niezakończonych jeszcze projektów jest nieefektywne, gdyż eliminuje organizacje, które mają już odpowiednie know-how i zdolność do szybkiego i skutecznego wdrożenia nowych projektów.</p> <p>Taki zapis dyskryminuje organizacje, które są aktywne i zaangażowane w działania na rzecz społeczności. Każda organizacja powinna mieć równe szanse aplikowania o dofinansowanie, niezależnie od tego, czy jej projekt został dofinansowany w poprzednich edycjach konkursu, o ile jest w stanie spełnić inne wymagania konkursowe.</p> <p>Dopuszczenie organizacji z poprzednich edycji konkursu zwiększyłoby konkurencyjność wniosków oraz podniosło jakość składanych ofert. Organizacje z doświadczeniem w realizacji podobnych projektów mają większe szanse na skuteczne wdrażanie innowacyjnych rozwiązań oraz dostosowywanie swoich działań do potrzeb społeczności, co jest zgodne z celami programu.</p> <p>Z powyższych względów sugerujemy, aby zapis ten został usunięty, co przyczyni się do zwiększenia dostępności konkursu dla wszystkich organizacji oraz podniesienia jakości składanych projektów.</p>	<p>Odrzucenie uwagi</p> <p>Z racji na ograniczone środki w ramach Programu brak jest zasadności, aby ta sama organizacja miała możliwość realizacji kilku zadań jednocześnie. Należy także podkreślić, że otrzymanie kolejnej dotacji w ramach Programu zależne jest od rozliczenia już otrzymanej dotacji.</p>

2	FUNDACJA „MOJE PODL@SIE. NOWOCZESNE, KREATYWNE, TWÓRCZE”	Liczba wniosków	27	Możliwość złożenia max 2 wniosków przez jednego Wnioskodawcę.		Odrzucenie uwagi Z racji na wysokie zainteresowanie konkursem, a ograniczony budżet brak zasadności dla umożliwienia złożenia kilku ofert przez jedną organizację. Jedyną konsekwencją rozwiązania by było zwiększanie wydatków na obsługę Programu (pomoc techniczną - ocenę ofert).
2	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego	Liczba wniosków	27	Brak ograniczenia co do liczby złożonych wniosków.	Wydaje mi się, że nie powinno być takiego ograniczenia. Tym bardziej, że jest ocena wniosku.	Odrzucenie uwagi Z racji na wysokie zainteresowanie konkursem, a ograniczony budżet brak zasadności dla umożliwienia złożenia kilku ofert przez jedną organizację. Jedyną konsekwencją rozwiązania byłoby zwiększenie wydatków na obsługę Programu (pomoc techniczną - ocenę ofert).
3	Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych RzeczJasna	Kwota dotacji	18	Rezygnacja z limitów możliwej do uzyskania dotacji uzależnionych od stażu funkcjonowania organizacji i jej budżetu	Proponowana zmiana w regulaminie NOWE FIO, uzależniająca wielkość dotacji od poziomu przychodów organizacji, może pogłębić istniejące nierówności w sektorze pozarządowym. Jak pokazują badania Stowarzyszenia Klon/Jawor, przeciętny roczny przychód organizacji w Polsce wynosi niecałe 30 tys. zł, przy czym organizacje z mniejszych miejscowości mają zdecydowanie niższe przychody niż te z dużych miast(https://api.ngo.pl/media/get/192640?utm_campaign=&utm_content=%20Raport%20%22Kondycja%20organizacji%20pozarz%C4%85dowych.%20Trendy%202002-2022%22&utm_medium=email&utm_source=getresponse). Taka zmiana faworyzuje organizacje z większych miast, które mają wyższe budżety, i niejako już na wstępie karze te, które już i tak działają w trudniejszych warunkach, m.in. na wsiach i w małych miastach. Warto również zaznaczyć, że młodsze organizacje mają trudniejszy dostęp do stabilnego finansowania i często bazują na pracy społecznej(także badanie kondycja-trendy-2002-2022). Ograniczenie maksymalnej dotacji na podstawie przychodów organizacji może zmniejszyć ich zdolność do realizacji innowacyjnych projektów i utrudnić ich rozwój. Przecież fakt osiągania niższych przychodów niekoniecznie oznacza, że organizacja nie ma dostępu do odpowiedniej jakości wiedzy i kapitału społecznego lub że nie jest w stanie dobrze zarządzać i zrealizować projekt na wyższą kwotę. Na nierówności przychodów	Odrzucenie uwagi Przyjęte rozwiązanie pozwoli dostosować wartość i skalę projektu, do potencjału Oferenta.

					<p>w sektorze wpływają różne czynniki, w tym właśnie miejsce działalności, staż, ale też obszar pożytku, w którym dana organizacja działa. Petryfikowanie tych nierówności w ramach Programu NOWE FIO jest rzeczą wręcz niedopuszczalną. Przecież celem Programu jest zwiększenie zaangażowania obywateli i organizacji pozarządowych w życie publiczne przez poprawę samoorganizacji społecznej, wzrost znaczenia sektora obywatelskiego w życiu publicznym oraz wzmocnienie instytucjonalne sektora obywatelskiego w Polsce. Niezależnie od miejsca działania, stażu czy wielkości.</p> <p>Dodatkowo, wprowadzenie progów przychodowych może zniechęcać mniejsze, bardziej autentyczne inicjatywy, a preferować duże, bardziej ustandaryzowane projekty, które są powtarzalne i nie zawsze odpowiadają na realne potrzeby lokalne.</p>	
3	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	Kwota dotacji	18	<p>Proponujemy zrezygnować z limitów rocznej wysokości dotacji oraz uzależnienia najwyższej kwoty dotacji od stażu działalności czy przychodów organizacji z lat ubiegłych a także z konieczności wnoszenia wkładu własnego do wydatków o charakterze inwestycyjnym.</p>	<p>Kryterium stażu działalności i przychodów z lat ubiegłych w organizacji wpływa na oligarchizację trzeciego sektora. W naszej opinii należy w dalszym ciągu zachować otwartość konkursu na organizacje różnej wielkości, o różnych przychodach czy stażu działania, stosować równe traktowanie podmiotów bez względu na dotychczasowe sukcesy, staż działalności czy poziom przychodów.</p> <p>Waga pomysłów i potrzeb na działania dla społeczeństwa nie powinna być wiązana ze stażem działalności czy wyższymi przychodami. Bardziej skłaniali byśmy się do wyższego poziomu dotacji dla podmiotów o niskich przychodach, a niższych dotacji dla podmiotów o wyższych przychodach. Jednakże całkowicie wystarczającym będzie nie branie pod uwagę przychodów, a równe traktowanie wszystkich uprawnionych wnioskodawców.</p> <p>Organizacje szukają takiego wsparcia, które pozwoli im w całości sfinansować takie działania, które są dla nich najbardziej obciążające. Wydatki inwestycyjne takimi są. Dlatego też wymagane, aby organizacja dla zakupu środków będących wydatkami inwestycyjnymi partycypowała swoim wkładem własnym jest niezrozumiałe.</p> <p>Takie zapisy utrudniają planowanie działań i komplikują możliwości rozwoju organizacji. Stwarzają też dodatkowe ryzyka – czy organizacji uda się zdobyć środki do wkładu własnego dla wydatku inwestycyjnego (zwłaszcza, że tym wkładem własnym nie mogą być środki zarządzane przez NIW), czy może aby w ogóle wykazać w zadaniu że potrzebuje takich zakupów musi udowodnić, że posiada środki na wkład własny? To może przekraczać możliwości finansowe wielu organizacji.</p> <p>W zakresie rocznych limitów wydatkowania środków z dotacji – limity te bardzo utrudniają realizację zadań, planowanie wydatków, w naszej opinii są sztucznym i zbędnym wymogiem, znacznie ograniczającym planowanie i wysokości wydatków.</p> <p>Proponujemy pozostawić organizacji dowolność w tym zakresie,</p>	<p>Odrzucenie uwagi Przyjęte rozwiązanie pozwoli dostosować wartość i skalę projektu, do potencjału Oferenta.</p>

					znosząc górny limit roczny, a ewentualnie dolny obniżając do kwoty 20 tys. zł.	
4	Spotkanie konsultacyjne online	Kwota dotacji	18	Podwyższenie kwot dotacji dla młodych/ z mniejszym budżetem organizacji		Odrzucenie uwagi Wysokość kwot dotacji dostosowana została do potencjału Oferentów.
5	RDPP	Wysokość kwot dotacji	18	Na skutek ograniczenia liczby maksymalnej punktacji, można spodziewać się mniejszego zróżnicowania punktacji i większej liczby wniosków, które mogą zostać zakwalifikowane do dofinansowania. Z związku z powyższym, Rada rekomenduje obniżenie maksymalnych kwot dofinansowania jednego wniosku (sugerowana obniżka o 10%-15%) w danym programie, czy bardziej szczegółowo priorytecie. Mechanizm ten spowoduje ujęcie większej liczby organizacji, które mogą otrzymać dofinansowanie w ramach zapewnionego alokowanego budżetu danego Programu.		Odrzucenie uwagi Pomysł jest niespójny ze zmianami wprowadzonymi w Regulaminie gdzie wysokość dotacji jest uzależniona od przychodu organizacji, więc automatycznie mniejsze organizacje będą aplikowały o mniejsze dotacje. Jednocześnie odrzucona została uwaga RDPP dotycząca zmniejszenia liczby punktów w ramach oceny merytorycznej.

6	Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych RzeczJasna	Wkład własny	19	Wniesienie wkładu własnego w ramach składanych ofert wymagane jest wyłącznie w przypadku ponoszenia wydatków o charakterze inwestycyjnym.	Wprowadzenie obowiązku wniesienia wkładu własnego przy wydatkach inwestycyjnych, choć wydaje się logiczne, w rzeczywistości utrwala nierówności w sektorze organizacji pozarządowych. Jak pokazują badania, organizacje działające w mniejszych miejscowościach często nie mają rezerw finansowych, które mogłyby pokryć takie wydatki (przywołane już badanie Kondycja-trendy-2002-2022). Brak środków na wkład własny zamyka im dostęp do środków na inwestycje, które mogłyby wzmocnić ich działania i rozwój, pogłębiając ich marginalizację w stosunku do organizacji z większymi budżetami. Na marginesie należy też zauważyć, że dotychczas Program FIO, a następnie NOWE FIO w swoim regulaminie wprowadzały ograniczenia co do zakupu środków trwałych i wydatków inwestycyjnych, co było rozwiązaniem logicznym, zwłaszcza wobec możliwości jakie daje organizacjom PROO. Jednak zapisy jakie w Regulaminach były w latach ubiegłych (np.: „Wartość początkowa środka trwałego lub wartości niematerialnych i prawnych, związanego z realizacją zadania, nie może być wyższa niż 10 000,00 zł brutto. Zakup środka trwałego lub wartości niematerialnych i prawnych o wartości do 10 000,00 zł brutto stanowi koszt kwalifikowalny, jednakże nie jest wydatkiem majątkowym w rozumieniu Regulaminu”) zniknęły w edycji 2025. Program NOWE FIO nigdy nie był programem mającym na celu finansowanie projektów opiewających głównie na zakupy majątkowe i ograniczenie kwalifikowanych wydatków w tym obszarze wydaje się wskazane.	Odrzucenie uwagi Obowiązek wniesienia wkładu własnego w przypadku dotacji o charakterze inwestycyjnym wynika z przepisów obowiązującego prawa.
7	Federacja Mazowia	Wkład własny - wycena	19	W przypadku prac ekspertów i specjalistów godzina pracy wyceniona powinna być na kwotę minimum 150 zł (a nie 130 zł)	W związku z brakiem wymogu wnoszenia wkładu własnego osobowego w ramach zadania usunięto część Regulaminu z rekomendowaną wyceną.	
8	Federacja Mazowia	Priorytet 4	16	Projekty systemowe powinny spełniać następujące warunki: - szeroki – co najmniej wojewódzki lub ponad wojewódzki zasięg Proponowana zmiana” - szeroki – co najmniej ponadregionalny (min. 5 powiatów), wojewódzki lub ponadwojewódzki	Uwaga uwzględniona	

9	BIURO PROMOCJI, TURYSTYKI I ROZWOJU FUNDACJA	Ocena merytoryczna	29	Ocena merytoryczna – w przypadku jeśli zniesione zostaną ogólne oceny pomysłu (A, B, C) należy zastosować kryteria premiujące dla pomysłów nowych, które w poprzednich edycjach premiowane były właśnie oceną A – można byłoby wówczas przyznać dodatkowe punkty takiemu pomysłowi	<p>W przypadku zniesienia ogólnej oceny pomysłu (oceny literowej A, B, C) istnieje ryzyko, że w każdej edycji konkursu pojawiać się będą podobne zadania z uzyskanym finansowaniem z NOWEFIO. Oczywiście jest, że wiele z tych zadań to bardzo cenne inicjatywy, jednak jeśli są one powtarzalne, wnioskodawcy realizują je cyklicznie jako kolejne edycje to wówczas miejsca na nowe inicjatywy pozostaje mniej. Dlatego wnioski, które wedle zasad poprzednich edycji konkursu NOWEFIO odznaczone zostałyby oceną A należałoby teraz premiować dodatkowymi punktami, zwiększając ich szansę na uzyskanie dotacji i zmniejszając ryzyko finansowania większości zadań realizowanych cyklicznie przez tych samych wnioskodawców przez kilka edycji. Premiowanie punktowe będzie też bardziej sprawiedliwym podejściem niż system ocen literowych – bowiem bardzo często inicjatywy z oceną B uzyskiwały większą liczbę punktów niż wnioski ocenione jako A, a jednak z powodu przyznanej oceny literowej nie miały one szansy na otrzymanie dotacji.</p> <p>Przy zaproponowanym systemie punktowym wnioski, które według zasad poprzedniej edycji konkursu NOWEFIO otrzymałyby ocenę B, miałyby większą szansę na uzyskanie dofinansowania, system punktowy byłby bardziej sprawiedliwy niż system ocen literowych, zachowana byłaby równowaga między różnymi pomysłami – nowymi, jak i tymi powtarzalnymi.</p>	<p>Odrzucenie uwagi Rozwiązanie będzie równie subiektywne co ocena ABC. Co więcej, kryterium mogłoby zostać uznane za pozaustawowe.</p>
10	Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych RzeczJasna	Ocena merytoryczna	29	Przywrócenie w ramach oceny merytorycznej Ogólnej oceny pomysłu.	<p>Rezygnacja z tzw. „ogólnej oceny projektu” w nowej edycji NOWEFIO 2025, przy braku wprowadzenia w Regulaminie innego równoważnego kryterium może negatywnie wpłynąć na wybór najlepszych inicjatyw. Ocena ta, choć subiektywna (a jednak dokonywana przez 2 niezależnych eksperów/ki), umożliwiła ekspertom/kom wybór projektów, które wyróżniały się istotnością społeczną, innowacyjnością i autentyczną potrzebą, nawet jeśli nie były technicznie doskonale napisane. W sytuacji, gdy coraz więcej projektów pisanych jest „pod punkty”, a nawet z użyciem AI, eliminacja tego kryterium może faworyzować projekty dobrze technicznie opisane, ale powtarzalne i mało oryginalne, kosztem bardziej niebanalnych, autentycznych oddolnych inicjatyw. Pozostawienie tej oceny pomagałoby wyłonić projekty faktycznie zasługujące na wsparcie, a nie tylko dobrze dopracowane w warstwie opisowej.</p> <p>Kluczowe argumenty:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Innowacyjność i pomysłowość: Projekty, które nie są idealnie technicznie opisane, ale niosą ze sobą ciekawe rozwiązania, mogą zostać znacząco niżej punktowane bez oceny ogólnej pomysłu. Kryterium to pozwalało docenić nietypowe, nowatorskie pomysły, które niekoniecznie „pasują” do schematów. 2. Równowaga między techniką a ideą: Zbyt duży nacisk na techniczne aspekty opisu projektu może prowadzić do 	<p>Odrzucenie uwagi Rozwiązanie uznane przez NIK jako niezgodne z obowiązującym prawem.</p>

				<p>faworyzowania projektów, które są składane przez doświadczone organizacje, często niestety powtarzające schematy. Ocena ogólna pomagała promować projekty, które oferowały wartość merytoryczną i odpowiadały na realne potrzeby, a nie tylko były dostosowane pod system punktowy.</p> <p>3. Zastosowanie AI: Wzrastająca liczba wniosków pisanych przy pomocy sztucznej inteligencji, które są doskonale dopasowane do wymagań punktowych, stwarza ryzyko, że ocena oparta wyłącznie na kryteriach technicznych przyniesie niekorzystne rezultaty. Projekty te mogą być pozbawione autentyczności i lokalnego kontekstu, co było oceniane w ogólnej ocenie projektu. A oceniając projekty nie tylko w ramach NOWE FIO coraz częściej spotykam się z wnioskami stworzonymi ewidentnie przy użyciu tego narzędzia.</p> <p>4. Znaczenie społecznościowe: Wnioski, które wychodzą od mniej doświadczonych organizacji, ale są ściśle związane z lokalnymi potrzebami, często mają większe oddziaływanie na społeczności i są oparte na dużo ciekawszych pomysłach. Ocena ogólna pomagała ekspertom dostrzec i promować projekty z silnym oddolnym charakterem.</p> <p>W efekcie rezygnacja z ogólnej oceny może ograniczyć różnorodność oraz jakość wyłanianych projektów, a także wprowadzić nierówności w dostępie do wsparcia dla mniejszych, mniej wyspecjalizowanych organizacji, które nie mają doświadczenia w pisaniu wniosków "pod punkty". W sektorze organizacji społecznych mamy już wystarczająco silne nierówności, co pokazują m.in. badania Klon/Jaworu (https://fakty.ngo.pl/raporty/kondycja-organizacji-pozarządowych-trendy-2002-2022), aby je dodatkowo petryfikować w ramach programów takich jak NOWE FIO.</p>		
10	Spotkanie konsultacyjne online	Ocena merytoryczna	29	Przywrócenie w ramach oceny merytorycznej Ogólnej oceny pomysłu.	<p>Widząc główne zmiany tj. rezygnacji z ogólnej oceny pomysłu i z punktów strategicznych za np. miejsce działania organizacji oraz uzależnienie dotacji od budżetu oraz „życia” organizacji to nie są dobre zmiany i mogą powodować duże rozbieżności między organizacjami. Ponieważ nie jest sztuka napisać dobrze wyglądający wniosek, ale bez „duszy”. Może to też spowodować, że na szczycie list będą duże organizacje z dużym doświadczeniem w pozyskiwaniu środków. W związku z tym wniosek o zastanowienie się nad wycofaniem tych zmian należy zastanowić się jak zaopiekować organizacje również te z mniejszych miejscowości.</p>	Odrzucenie uwagi Rozwiązanie uznane przez NIK jako niezgodne z obowiązującym prawem.
10	Spotkanie konsultacyjne online	Ocena merytoryczna	29	Przywrócenie w ramach oceny merytorycznej Ogólnej oceny pomysłu - przeciwne zdanie.	<p>Niestety nie jest miarodajne i co oceniający to inne spojrzenie. Organizacje powinny mieć jasność co do kryteriów jakimi będą oceniane wniosku. Natomiast ocena pomysłu jest mocno subiektywna; tj. poparcie usunięcia ogólnej oceny pomysłu.</p>	Opinia

11	Związek Harcerstwa Polskiego	Ocena merytoryczna	29	Rozbicie kryteriów oceny merytorycznej eksperta na więcej podpunktów	Obecnie jest zbyt ogólna ocena i każde zdanie można rozbić na osobne kryteria. Powinno to zostać zrobione tak jak jest obecnie konsultowanym regulaminie PROO. Przykładowo 1 kryterium: 1. "Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów Programu (celu głównego Programu i celów szczegółowych), w tym: - problemy i potrzeby organizacji oraz jej interesariuszy zostały precyzyjnie zidentyfikowane i w sposób wyczerpujący uzasadnione (10 pkt), - założenia wniosku są adekwatne do celów PROO (10 pkt), - planowane działania wpisują się w zakres celów i działań statutowych Wnioskodawcy (5 pkt)." I analogicznie pozostałe punkty.	Uwaga uwzględniona
12	RDPP	Ocena merytoryczna	29	Rada zaleca znaczące ograniczenie maksymalnej liczby punktów przyznawanych w ocenie merytorycznej w celu zwiększenia transparentności procesu oceniania przez ekspertów. Poprzez ograniczenie zakresu punktacji danego kryterium czy podkryterium zwiększeniu ulegnie wymierność i przejrzystość oceny, a także zmniejszy się arbitralność oceny eksperckiej. Ocena danego podkryterium jakościowego powinna być limitowana np. do 2 pkt. (0 pkt - nie spełnia; 1 pkt - częściowo spełnia. 2 pkt. - spełnia), lub 1 pkt. w zakresie bardziej zero-jedynkowych podkryteriów jakościowo-ilościowych (0 pkt. - nie spełnia; 1 pkt. - spełnia). Jednocześnie rada rekomenduje bardziej szczegółowe rozdzielnie kryteriów na wyszczególnione podkryteria wraz z precyzyjnie ograniczoną liczbą punktów na ocenę danej pozycji.		Odrzucenie uwagi Rozwiązanie zmniejszy liczbę progów punktowych (przy zmniejszeniu liczby punktów). W efekcie do dofinansowania zakwalifikują się oferty otrzymujące maksymalną liczbę punktów. Ocena kryteriów merytorycznych w skali 0/1 jest sprzeczne z założeniem, iż przy ocenie znaczenie ma czynnik humanistyczny (ludzki). Wprowadzając kryteria 0/1 nie ma potrzeby zatrudniać ekspertów - takie kryteria może weryfikować system lub AI - co jest sprzeczne z systemowym założeniem oceny merytorycznej.
13	RDPP	Ocena merytoryczna	29	Rada uznaje za konieczne dalsze zwiększanie przejrzystości i transparentności procesu oceny ekspertów. Niezbędne jest wprowadzenie zapisów w regulaminie, mających na celu poprawę procedury wystawiania ocen przez ekspertów. Pomimo wprowadzonych nowych zapisów zwiększających transparentność tego etapu w dalszym ciągu mechanizmy te nie zostały		Wyjaśnienie Regulamin nie reguluje pracy ekspertów, a system oceny w ramach konkursu.

				wyczerpująco i jednoznacznie zapisane w regulaminie.		
14	Federacja Mazowia	Komisja Konkursowa	31	Brak informacji o sposobie wyboru ekspertów przez Komisję Konkursową. Należy dodać wyjaśnienie.	Konieczne jest dalsze utransparentnienie procedury konkursowej, w tym prac komisji konkursowej.	Wyjaśnienie Jest wskazane w Regulaminie, że eksperci wchodzi w skład Komisji jedynie z głosem doradczym, bez prawa głosu. Ustawa nie wskazuje kryteriów w tym zakresie. Regulamin, jako akt niższego rzędu nie może ograniczać ustawy. Przedmiotowa kwestia zostanie rozpatrzona w ramach prac nad nowelizacją ustawy o działalności pożytku publicznego.
15	Federacja Mazowia	Komisja Konkursowa	31	Należy wskazać liczbę osób będących członkami komisji konkursowej. Rekomendujemy, aby w komisji było: - 5 osób wskazanych przez organizacje pozarządowe lub podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 UoDPPIW - minimum 10 ekspertów (z głosem doradczym)	Konieczne jest dalsze utransparentnienie procedury konkursowej, w tym prac komisji konkursowej. Do Komisji Konkursowej NOWEFIO 2023 zostało wskazanych tylko 2 przedstawicieli organizacji pozarządowych, którzy ostatecznie nie wzięli udziału w posiedzeniu, co sprawiło, że praca komisji była pozbawiona głosu sektora pozarządowego. W Komisji Konkursowej NOWEFIO 2023 było także 5 ekspertów, przy czym jedna osoba zgłosiła konflikt interesów, a jedna była nieobecna. Znowu w tej grupie brakowało szerszej reprezentacji ekspertów – osób, które faktycznie znają projekty biorące udział w konkursie. To tym ważniejsze, że Komisja Konkursowa ustala ocenę oferty wysokość dotacji.	Wyjaśnienie Jest wskazane w Regulaminie: - 4 przedstawicieli NIW; - 2 przedstawicieli NGO wskazanych przez RDPP; - 2 przedstawicieli NGO wskazanych przez organizacje. W ramach Komisji Konkursowej eksperci mogą wejść w skład Komisji, ale bez prawa głosu. Brak zasadności co do podawania ich liczby (nie jest to Panel Ekspertów).
16	Federacja Mazowia	Komisja Konkursowa	32	Istniejący zapis: Z posiedzenia komisji konkursowej sporządzany jest protokół. Proponowany zapis: Z posiedzenia komisji konkursowej sporządzany jest protokół wskazujący na przebieg posiedzenia i podjęte przez panel ustalenia. Protokół jest udostępniany na stronie internetowej NIW-CRSO.	Konieczne jest dalsze utransparentnienie procedury konkursowej, w tym prac komisji konkursowej. Na wzór np. programu Aktywni Obywatele. W związku z sytuacjami, które miały miejsce podczas posiedzeń Komisji Konkursowych w 2022 i 2023 roku, gdy komisja konkursowa zmieniała punktację przyznaną przez ekspertów, a samym posiedzeniu komisji konkursowej w 2023 roku nie uczestniczyli przedstawiciele organizacji pozarządowych wskazani przez Radę Pożytku, konieczne jest zapewnienie innych form transparentności procedury konkursowej.	Wyjaśnienie Praktyka ujmowania w protokole z posiedzenia panelu przebiegu posiedzenia i podjętych przez panel ustaleń realizowana jest w każdej z edycji Programu.

17	Związek Harcerstwa Polskiego	Zawarcie umowy	35	Dopisanie na stronie 35 możliwość podpisania umowy podpisem kwalifikowanym.		Wyjaśnienie Zgodnie z obowiązującym prawem, umowa może zostać podpisana kwalifikowanym podpisem elektronicznym.
18	RDPP	Zawarcie umowy	35	Rada zaleca kierunkowo rozbudowę zapisów dotyczących mechanizmu identyfikacji i wykluczania z dofinansowania wniosków będących plagiatami.		Wyjaśnienie Do Regulaminu został dodany zapis dotyczący możliwości odstąpienia od podpisania umowy w przypadku wykrycia plagiatu. NIW-CRSO pracuje nad tą kwestią i będzie ją wdrażać.
19	Federacja Mazowia	Realizacja zdania	23	Obecny zapis: W ramach realizowanych zadań rekomendowane jest odpowiedzialne podchodzenie do NGO jako miejsca pracy. Proponowany zapis: W ramach realizowanych zadań oczekiwane jest odpowiedzialne podchodzenie do NGO jako miejsca pracy.	NIW nie powinien rekomendować przestrzegania Kodeksu Pracy, ale powinien go oczekiwać (lub nawet wymagać). Wtedy nie będzie konieczne przyznawanie (lub nieprzyznawanie) dodatkowych punktów za stosowanie rekomendacji.	Odrzucenie uwagi Przestrzeganie obowiązującego prawa jest konieczne w ramach zadań realizowanych w ramach Programu. Niemniej jednak, wprowadzenie obowiązku wprost do Regulaminu wymagałoby weryfikacji jego realizacji zarówno na poziomie oceny oferty, jak i na poziomie sprawozdania, co nie jest możliwe zgodnie z obowiązującymi wzorami.
20	Związek Harcerstwa Polskiego	Realizacja zdania	48	Proponuje się rezygnację z poniższego zapisu na rzecz zapisów o zaksięgowaniu dotacji w odpowiednich pozycjach w programie księgowym zgodnie z podpunktem 6), Art. 21 Ustawy o Rachunkowości. "Dowody księgowe winny być opisane w sposób trwały na odwrocie dowodu księgowego, zgodnie z wymogami określonymi w art. 21 ustawy o rachunkowości, w szczególności powinny zawierać zapis: „Sfinansowano z dotacji w wysokości ... w ramach realizacji zadania określonego umową nr ...”.	Art. 21 Ustawy o Rachunkowości nie precyzuje nic na temat opisu trwałego.	Odrzucenie uwagi Art. 23. 1. Ustawy o rachunkowości: Zapisów w księgach rachunkowych dokonuje się w sposób trwały, bez pozostawiania miejsc pozwalających na późniejsze dopiski lub zmiany.

21	Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego	Realizacja zdania	37	Wydłużony czas ponoszenia wydatków w ramach projektu na koniec roku finansowego. Zapis, że ma to się zadziać maksymalnie 14 dni po zakończeniu roku obrotowego – wydaje się trudny do realizacji płatności do ZUS to termin 15- tego lub 20-ty płatności do US to 20 -ty kolejnego miesiąca. Proponowałabym wydłużyć ten termin przynajmniej do 20-tego kolejnego miesiąca		Odrzucenie uwagi Proponowane rozwiązanie jest niezgodne z obowiązującym prawem (Rozporządzenie ws. wzorów, ustawa o finansach publicznych).
22	Związek Harcerstwa Polskiego	Zmiany w realizacji zadania	43	"Wszelkie zmiany muszą być zgłaszane ze stosownym wyprzedzeniem uwzględniającym poszczególne etapy realizacji zadania." zmienić na zgodnie ze stanem faktycznym: "Zmiany wymagające zgłoszenia muszą być zgłaszane ze stosownym wyprzedzeniem uwzględniającym poszczególne etapy realizacji zadania."		Odrzucenie uwagi Zapis wskazany w Regulaminie jest zgodny ze stanem faktycznym i praktyką realizacji zadań publicznych.
23	Związek Harcerstwa Polskiego	Sprawozdanie	46	Brak zdefiniowania osób najbliższych - należy doprecyzować kim te osoby są: "W sprawozdaniu z realizacji zadania publicznego Beneficjenci mają obowiązek wskazania przypadków zatrudniania, bądź nabywania towarów lub usług od osób najbliższych, w przypadku, gdy następować to będzie z udziałem – w całości lub części – środków publicznych. "		Uwaga uwzględniona Zgodnie z Kodeksem karnym (art. 115 § 11 k.k.): Osobą najbliższą jest małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.
24	Związek Harcerstwa Polskiego	Rozliczenie zadania	46	Rekomenduje się dodanie do regulaminu i umów zapisów dot. wymaganego poziomu osiągnięcia rezultatów, aby zadanie zostało uznawane za zrealizowane przy osiągnięciu rezultatów na poziomie minimum 80%.	Podkreśla to również metodę rozliczania przez rezultaty niniejszych zadań publicznych. Przykład: "1. Akceptacja sprawozdania i rozliczenie dotacji polega na weryfikacji działań i rezultatów. Oznacza to, że podmiot powinien osiągnąć rezultaty założone w ofercie, jak również zrealizować działania planowane przy wykonywaniu zadania. 2. Zadanie publiczne uznaje się za zrealizowane, jeśli wszystkie działania zostały wykonane, a rezultaty zostały osiągnięte na poziomie nie niższym niż 80% w stosunku do wielkości zaplanowanych. 3. W przypadku, gdy zadanie nie zostało zrealizowane lub zrealizowane zostało częściowo, zostanie określona kwota dotacji podlegająca zwrotowi, zgodnie z zasadą proporcjonalności."	Odrzucenie uwagi Brak podstawy prawnej do wprowadzenia przedmiotowej zmiany.

25	Związek Harcerstwa Polskiego	Załączniki	51	Brakuje wzorów załączników do konsultacji – bez tego nie można w pełni skonsultować regulaminu i wszystkich jego zapisów		Wyjaśnienie Wzory wniosku, umowy i sprawozdania znajdują się w Rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań.
25	Federacja Mazowia	Załączniki	51	Brak załącznika w postaci wzoru oferty realizacji zadania publicznego.	W kontekście trwających konsultacji wzorów rozporządzeń do ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, warto zwrócić uwagę na nieuwzględnienie w nowych wzorach opisów zmiany społecznej zakładanej do osiągnięcia w ramach realizowanego projektu. W nowej ofercie nacisk położony jest na rezultaty i wskaźniki, co może zdejmuje z organizacji odpowiedzialność za długofalowość podejmowanych działań, a program NOWEFIO ma przecież określone długofalowe cele, które realizować mają beneficjenci programu.	Wyjaśnienie Wzory wniosku, umowy i sprawozdania znajdują się w Rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego w sprawie wzorów ofert i ramowych wzorów umów dotyczących realizacji zadań publicznych oraz wzorów sprawozdań z wykonania tych zadań.
26	Związek Harcerstwa Polskiego	Załączniki	53	Wykreślenie we wzorze karty oceny merytorycznej na stronie 53 przypisu o treści: "W zależności od źródła finansowania stosuje się kryteria określone w przepisach prawa" i wpisanie do karty tych samych kryteriów oceny merytorycznej, co na stronie 29.		Uwaga uwzględniona Wprowadzono korektę w załączniku.

Uwagi zgłoszone w trakcie spotkań konsultacyjnych

Wymogi wobec organizacji aplikujących:

- Doświadczenie organizacji: Podkreślono konieczność szczegółowego wykazania doświadczenia organizacji w realizacji projektów, co pozwoli na ocenę jej zdolności do efektywnego zarządzania środkami i realizacji projektów.

NIW-CRSO: Potencjał organizacji weryfikowany jest w ramach kryterium merytorycznego oceny nr 4.

- Potencjał finansowy: Propozycja, aby wysokość dotacji była uzależniona od przychodów NGO, co ma zapobiec nadmiernym obciążeniom finansowym organizacji o mniejszych zasobach i zapewnić, że większe organizacje mogą uzyskać większe wsparcie.

NIW-CRSO: Propozycja znajduje się w projekcie Regulaminu konkursu.

2. Utrzymanie płynności finansowej beneficjentów w oparciu o wypłaty z NIW:

- Uściślenie terminu wypłat kolejnych rat: Zdefiniowanie maksymalnego terminu na wypłatę kolejnych transz po akceptacji sprawozdania, co ma na celu zapewnienie lepszej płynności finansowej dla organizacji i zminimalizowanie ryzyka przerwania działań z powodu opóźnień w finansowaniu. 21 dni od przelania środków przez KPRM.

NIW-CRSO: Przedmiotowa kwestia uregulowana jest w umowach dotacyjnych. NIW-CRSO nie ma bezpośredniego wpływu na termin otrzymania dotacji od KPRM, natomiast wypłata dotacji następuje w terminie 21 dni od rozliczenia sprawozdania oraz otrzymania przez NIW-CRSO środków na realizację Programu.

- Powtarzalność kalendarza finansowego: Sugeruje się ustalenie stałych terminów dla procesów finansowych, co pozwoli organizacjom lepiej planować budżet i realizację projektów. (np. ogłoszenie konkursu w 4 tygodniu października)

NIW-CRSO: Uwaga ogólna - zostanie wzięta pod uwagę w trakcie planowania konkursów na rok 2026.

3. Ocena i wsparcie eksperckie:

- Dopuszczenie odwołania od oceny merytorycznej: Postulat wprowadzenia możliwości odwołania się od oceny merytorycznej wniosku, co zapewni większą sprawiedliwość i transparentność procesu oceny.

NIW-CRSO: Mając na uwadze skalę konkursu (ponad 1500 organizacji w nim uczestniczących), brak możliwości wprowadzenia odwołania od oceny merytorycznej.

- Kategoryzacja ekspertów: Propozycja przypisania ekspertów do wniosków na podstawie ich specjalizacji, co ma zapobiegać nieracjonalnemu kwestionowaniu budżetu, np. dotyczącego stawek godzinowych. Ważnym postulatem jest również urealnienie tych stawek, aby odpowiadały one rzeczywistym kosztom na rynku. Zasugerowano wprowadzenie jednolitych wytycznych dla ekspertów oceniających wnioski, aby zminimalizować subiektywność ocen i zapewnić spójność w ocenie i dodanie sugerowanych stawek.

NIW-CRSO: W celu zapewnienia transparentności oceny merytorycznej przeprowadzony został nowy nabór na ekspertów, natomiast przydział do oceny będzie następował w sposób zupełnie losowy.

- Zmiany dot. składanych ofert - Wprowadzenie dodatkowego wymogu określenia szczegółowego zakresu działania aplikującej organizacji co ma przyczynić się do usprawnienia procesu oceny wniosków przez Ekspertów.

NIW-CRSO: Brak możliwości wprowadzenia rozwiązania w związku z faktem, iż wzór oferty wynikający z rozporządzenia nie jest wzorem ramowym i nie można dodawać w nim pól.

4. Usprawnienia proceduralne:

- Wprowadzenie systemu antyplagiatowego: Propozycja wprowadzenia narzędzi do wykrywania plagiatów w składanych wnioskach, co ma na celu ochronę autentyczności projektów. Brak propozycji w jaki sposób miałyby to przenieść się na konkretną ocenę.

NIW-CRSO: Zgodnie z projektem Regulaminu przedmiotowa kwestia zostanie poddana weryfikacji, a wykrycie potencjalnego plagiatu będzie przesłanką do niepodpisania umowy.

- Dopasowanie wniosków do programów ze względu na grupę odbiorców: Postulat stworzenia nowych ścieżek aplikacyjnych dostosowanych do specyfiki grup odbiorców, co umożliwi bardziej precyzyjne dostosowanie projektów do ich potrzeb. Działania dla młodych mogą być realizowane w ramach Funduszu Młodzieżowego.

NIW-CRSO: Program NOWEFIO ma charakter horyzontalny i nie przewiduje ograniczeń/preferencji co do sfery działalności pożytku publicznego, w ramach której Oferent planuje realizować zadanie, jeżeli zadanie wpisuje się w cel Programu.

- Oddzielne ścieżki dla nowych organizacji: Postuluje się utworzenie osobnych ścieżek aplikacyjnych dla nowo powstałych NGO, które nie mają jeszcze dużego doświadczenia w realizacji projektów, co umożliwi im łatwiejszy start.

NIW-CRSO: W tym celu, w ramach Programu wydzielony został Priorytet 1, w ramach którego młode organizacje mogą aplikować o wsparcie - zarówno instytucjonalne, jak i w realizacji projektów lokalnych.

5. Sprawozdawczość i czas składania wniosków:

- Większy nacisk na sprawozdanie elektroniczne: Postulaty wskazują na potrzebę nadania sprawozdaniu elektronicznemu wiążącego charakteru, co uprości i przyspieszy proces raportowania. Połączenie SOD z podpisem kwalifikowanym.

NIW-CRSO: W NIW-CRSO toczą się prace nad powiązaniem SOD z innymi publicznymi systemami elektronicznymi.

- Wydłużenie czasu na składanie wniosków: Zaproponowano wydłużenie okresu składania wniosków z 3 do 5 tygodni, aby dać organizacjom więcej czasu na przygotowanie odpowiedniej dokumentacji.

NIW-CRSO: Zgodnie z ustawą minimalny termin na przeprowadzenia naboru wynosi 21 dni, natomiast każdy nabór w ramach konkursów ogłaszanych przez NIW-CRSO trwa zawsze dłużej.

6. Finansowanie:

- Podniesienie limitów dotacji: Postulowano podniesienie maksymalnych kwot dotacji, co ma lepiej odzwierciedlać realia finansowe realizacji projektów.

NIW-CRSO: Wysokość kwot dotacji dostosowana została do potencjału Oferentów. Zróżnicowane zostały maksymalne kwoty dotacji w zależności od dotychczasowego potencjału finansowego Oferenta.

- Minimalny wymóg zatrudnienia: Postulowano, aby członek zespołu projektowego musiał być zatrudniony przynajmniej na ¼ etatu, co zapewni stabilność kadrową w trakcie realizacji projektów.

NIW-CRSO: W ramach Programu realizowane są bardzo zróżnicowane zadania - od bardzo prostych - polegających na organizacji jednego wydarzenia, po wieloletnie projekty strategiczne. Wprowadzenie wymogu byłoby nieadekwatne dla części zadań realizowanych w ramach Programu.

- Podniesienie kosztów administracyjnych: Propozycja zwiększenia limitu na koszty administracyjne do 30% budżetu projektu, co ma na celu zapewnienie lepszego pokrycia kosztów związanych z zarządzaniem projektami.

NIW-CRSO: Limit 25% wartości dotacji przeznaczanych na koszty administracyjne związane z realizacją zadania jest standardowym udziałem przyjmowanym w konkursach dotacyjnych. Brak zasadności dla podwyższania limitu kosztem wysokości środków przeznaczanych na działania merytoryczne.

7. Współpraca z jednostkami samorządu terytorialnego:

- Regranting z udziałem NIW-CRSO: Postulat współpracy NIW-CRSO z lokalnymi jednostkami w zakresie regrantingu, czyli przekazywania środków finansowych przez NIW na rzecz innych organizacji w regionie.

NIW-CRSO: W tym celu, w ramach Programu wydzielony został Priorytet 1, w ramach którego regionalne konkursy realizują lokalni Operatorzy.

- Moderowana współpraca NGO z JST. Proponowana współpraca między NGO a JST miałyby być moderowana przez NIW-CRSO, aby ułatwić koordynację działań i przyciągnąć dodatkowe wsparcie finansowe oraz organizacyjne.

NIW-CRSO: Postulat przekraczający zakres Regulaminu konkursu i Programu, jednakże wpisujący się w cele działalności NIW-CRSO.

- Wymóg wkładu własnego JST: Sugeruje się rozważenie wprowadzenia obowiązku finansowego wkładu własnego JST do projektów realizowanych przez organizacje przy współpracy z NIW-CRSO.

NIW-CRSO: Postulat ograniczający dostępność środków z Programu części organizacji pozarządowych, w szczególności tych, które nie mają dobrych relacji z władzami lokalnymi lub prowadzą wobec nich działania strażnicze.

8. Kryteria oceny formalnej i merytorycznej

- Zasadność kryterium dotyczącego przyznawania punktów w ocenie strategicznej związanych z wielkością miejscowości. Z jednej strony są to szkodliwe ograniczenia, bo nie tylko wielkość miasta/wsi decyduje o możliwościach realizacji zadania i potrzebach. Może lepszym

pomysłem byłyby punkty nie za lokalizację organizacji, ale za miejsce, gdzie jest realizowane zadanie w powiązaniu z zasięgiem jego odbiorców. Z drugiej strony małym miejscowościom ciężko jest konkurować z dużymi miastami, możliwości małych i dużych organizacji jest trudno ze sobą porównywać.

NIW-CRSO: W ramach Regulaminu konkursu nie zdecydowano się na wprowadzenie kryteriów strategicznych, natomiast ocena merytoryczna opiera się na ustawowych kryteriach oceny.

- Kwestia punktacji za poszczególne kryteria merytoryczne: wniosek o opublikowanie wytycznych dla ekspertów dotyczących oceny. Wnioskodawca będzie miał możliwość poznania, za co odejmowane są punkty oraz jak skonstruować ofertę, aby w każdej kategorii uzyskać maksymalną liczbę punktów

NIW-CRSO: Wraz z ogłoszeniem konkursu dokument zostanie opublikowany na stronie.

- Zasadność kryteriów strategicznych: czy dobre jest wprowadzanie kryterium, które wskazuje bieżący trend dotacyjny, np. premiuje wspieranie rodzin, poczucie bezpieczeństwa, ekologię, włączanie grup wykluczonych. Odnośnie włączania ludzi wykluczonych bądź ze specjalnymi potrzebami dyskusja, aby nie tworzyć działań skierowanych specjalnie do tej wąskiej grupy odbiorców a włączać ich w działania kierowane do szerszej grupy odbiorców, wtedy daje to najlepsze rezultaty.

NIW-CRSO: W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego o charakterze merytorycznym, premiującego dany rodzaj zadania.

- Zasadność premiowania nowatorskich projektów: ocena literowa została zlikwidowana, ale czy jednak nie byłoby dobre zawarcie w którymś z kryteriów punktów za innowacyjność projektu. Dyskusja na temat samego pojęcia innowacyjności: zależy to od danego obszaru, dany projekt może być nowatorski w jednej lokalizacji, gdzie jeszcze nie realizowano podobnych działań a nie być taki na innym obszarze.

NIW-CRSO: Postulat wielokrotnie podnoszony w trakcie realizacji Programu. W ramach regulaminu kryteria oceny ograniczono do ustawowych kryteriów oceny w związku z zastrzeżeniami NIK co do legalności dodatkowych kryteriów.

- Zasadność kryteriów strategicznych dotyczących przychodu Oferenta (50 000 zł i 150 000 zł): głos za tym, że umożliwienie zdobycia dotacji na większą kwotę organizacjom, które już realizowały większe projekty, jest zasadne. W ten sposób nie premiuje się „leni”, a organizacje, którym chce się działać i pozyskiwać środki. Progi kwot też wydają się sensowne, bo organizacji aktywnie działającym nie jest trudno osiągnąć rocznie około 100 000 zł przychodu.

NIW-CRSO: Głos zgodny z projektem Regulaminu.

- Kwestia budowania równych szans dla oferentów z różnych części kraju, aby nie budować „Polski dwóch prędkości” i jednak stworzyć jakieś mechanizmy, które umożliwiłyby sprawiedliwe konkurowanie ze sobą małych i dużych organizacji, nie powiększać różnic między Warszawą a obszarami peryferyjnymi.

NIW-CRSO: W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego o charakterze regionalnym, dając równe szanse w konkursie organizacjom z całego kraju.

Dodatkowo prosba o dodanie na stronie internetowej:

- Mapa z dofinansowaniem – interaktywna mapa, która pokazałaby w jakim regionie w ramach danego programu realizowane jest dofinansowanie z NIW-CRSO. Dodatkowo byłaby tam informacja o tytule projektu i krótki opis działań.

NIW-CRSO: Uwaga nie dotyczy treści Regulaminu konkursu. NIW-CRSO postara się wdrożyć propozycję.

- Wyszukiwarka partnerów do danego projektu – wyszukanie organizacji, które chciałyby zrealizować projekt w ramach NOWEGOFIO jako partnerzy, a także dodatkowe premiowanie organizacji, które zrealizują projekt w ramach współpracy.

NIW-CRSO: Uwaga nie dotyczy treści Regulaminu konkursu. NIW-CRSO postara się wdrożyć propozycję.

Zgłoszone propozycje kryteriów strategicznych

Kryterium Strategiczne	Liczba punktów	Priorytet	Uzasadnienie	Zgłaszający	Rozstrzygnięcie
Działanie realizowane na rzecz wzmocnienia społeczności wiejskich	5	2-4	<p>Wprowadzenie kryterium premiującego działania realizowane na rzecz wzmocnienia społeczności wiejskich jest w naszym przekonaniu istotne z kilku powodów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Społeczności wiejskie często mają ograniczony dostęp do zasobów, infrastruktury i usług publicznych w porównaniu do obszarów miejskich. Wzmocnienie tych społeczności przyczynia się do zrównoważonego rozwoju terytorialnego i wyrównywania szans między różnymi regionami kraju. • Obszary wiejskie są często nośnikiem lokalnej kultury, tradycji i dziedzictwa, które odgrywają ważną rolę w budowaniu tożsamości narodowej. Wspieranie projektów na rzecz społeczności wiejskich przyczynia się do ochrony tego dziedzictwa i jego dalszego przekazywania. • W szczególności na obszarach wiejskich obserwuje się procesy depopulacji i starzenia się społeczeństwa. Projekty skierowane na wzmocnienie społeczności wiejskich mogą pomóc w zatrzymaniu tych negatywnych trendów, wspierając młodsze pokolenia w pozostawaniu na wsi oraz przyczyniając się do tworzenia nowych miejsc pracy i aktywizacji społecznej. • Wiejskie społeczności, choć często marginalizowane, posiadają ogromny potencjał do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, w tym w sektorze rolnym, 	Polska Fundacja Społeczeństwa Przedsiębiorczego	W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego, dając równe szanse w konkursie wszystkim organizacjom. Program NOWEFIO jest programem horyzontalnym, nie programem aktywizacji obszarów wiejskich.

		<p>turystycznym czy rzemieślniczym.</p> <p>Wprowadzenie tego kryterium wspierałoby inicjatywy, które pomagają mieszkańcom wsi rozwijać własne projekty i tworzyć miejsca pracy na poziomie lokalnym. Wartością odnotowaną jest tu działalność kół gospodyń wiejskich, których w ostatnich latach powstało kilkanaście tysięcy.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Społeczności wiejskie charakteryzują się często silnymi więziami społecznymi, które mogą być podstawą do budowania współpracy i samoorganizacji. Wspieranie projektów na rzecz tych społeczności pozwoli na wzmocnienie kapitału społecznego, co przyczyni się do długofalowego rozwoju i zwiększenia zaangażowania mieszkańców w życie publiczne. <p>Podsumowując, premiowanie działań na rzecz wzmocnienia społeczności wiejskich jest kluczowe, ponieważ takie projekty nie tylko wspierają rozwój lokalny, ale także przeciwdziałają marginalizacji obszarów wiejskich, tworząc bardziej zrównoważone i sprawiedliwe warunki rozwoju dla całego kraju.</p>		
--	--	---	--	--

Siedziba wnioskodawcy w miejscowości do 5 000 mieszkańców	5	2-4	Wprowadzenie kryterium ma na celu wyrównywanie szans organizacji z mniejszych miejscowości, środowisk wiejskich i małych miast, gdzie organizacje mają mniejsze możliwości pozyskiwania środków publicznych, a także pozyskiwania darczyńców i donatorów prywatnych. W małych miejscowościach, szczególnie w gminach wiejskich, dotacje dla jednej organizacji to rząd kilku – maksymalnie kilkunastu tysięcy złotych rocznie. Bywają dotacje w wysokości 1000 zł, bywają też gminy, w których w ogóle dotacji nie przyznaje się, bądź przyznaje się w bardzo ograniczonym zakresie np. wyłącznie na kluby sportowe.	Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Bratuckie Stowarzyszenie Kulturalne; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Spotkanie konsultacyjne online	W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego, dając równe szanse w konkursie wszystkim organizacjom. Kwestia wyrównywania szans organizacji mniejszych, z mniejszych miast w Regulaminie jest rozwiązana uzależnieniem wysokości dotacji od wysokości budżetu.
Siedziba wnioskodawcy w miejscowości powyżej 5 000 mieszkańców do 25 000 mieszkańców	2	2-4	Jw.	Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Bratuckie Stowarzyszenie Kulturalne; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w	Jw.

				Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Spotkanie konsultacyjne online	
Siedziba wnioskodawcy w miejscowości powyżej 25 000 mieszkańców do 50 000 mieszkańców	1	2-4	Jw.	Federacja Obywatelska na Rzecz Tożsamości i Aktywności Lokalnej; Bratuckie Stowarzyszenie Kulturalne; Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Łazach; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Koło Gospodyń i Gospodarzy Wiejskich "Niezależni pozytywnie"; Towarzystwo Obywatelskiej Aktywności Lokalnej w Zedermanie; Stowarzyszenie "Młodzi Duchem"; Polskie Towarzystwo ADHD; Centrum Rozwoju Obywatelskiego; Fundacja Pomocy Dzieciom "Świat to za mało!"; Spotkanie konsultacyjne online	Jw.
Dodatkowe punkty za realizację projektów w gminach wiejskich i miejscowościach	5	2-4	Aby wesprzeć najbardziej marginalizowane społeczności i organizacje o utrudnionym dostępie do funduszy	Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych RzeczJasna	Jw.

liczących mniej niż odpowiednio 20 tys. – 50 tys. mieszkańców					
Adekwatność wniosku w odniesieniu do celów programu NoweFIO: Wnioskodawca dotychczas nie otrzymał dotacji w ramach Programu NoweFIO w latach 2019-2024 w ramach tego samego Priorytetu.	5	2-4		Związek Harcerstwa Polskiego	W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego, dając równe szanse w konkursie wszystkim organizacjom. W NOWEFIO 70% dotacji realizowanych jest w Priorytecie 2, który obejmuje wszystkie sfery pożytku publicznego. Priorytet 3 i 4 mają charakter specjalistyczny. Organizacja np. sportowa nie przekwalifikuje się i nie zacznie działać jako federacja, czy rozwijać dialog obywatelski.
Oferty, których cel wprost dotyczy tematyki: zrównoważonego rozwoju, szczególnie w obszarze zmian klimatu, zdrowia psychicznego oraz integracji uchodźców i obywateli państw trzecich	3	2-3	To nadal te tematy odpowiadają na najważniejsze wyzwania społeczne. Zrównoważony rozwój i zmiany klimatyczne są kluczowe w walce o przyszłość planety, a lokalne działania mogą przyczynić się do zwiększenia świadomości ekologicznej w różnych grupach społecznych. Zdrowie psychiczne to wciąż palący problem, wpływający na jakość życia. Integracja uchodźców i obywateli państw trzecich (szerzej niż tylko osoby uciekające przed wojną w Ukrainie) to z kolei odpowiedź na globalne kryzysy migracyjne, a projekty w tych obszarach mogą wspierać spójność społeczną i budowanie solidarności.	Stowarzyszenie Inicjatyw Możliwych RzeczJasna	W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego, dając równe szanse w konkursie wszystkim organizacjom. Proponowany zakres kryterium jest bardzo szeroki, natomiast kryterium powinno być precyzyjne.

Tworzenia porozumień, federacji i sformalizowanych partnerstw organizacji pozarządowych	3	4	W Polsce działa obecnie ponad 600 federacji organizacji pozarządowych, ale obserwujemy też zjawisko ich likwidacji ponieważ lokalnie i regionalnie brakuje środków na ich wzmacnianie i rozwijanie. W woj. mazowieckim w ostatnich latach zlikwidowano lub wygaszono trzy federacje działające na poziomie powiatów i podregionów. To bardzo osłabia kondycję nie tylko samych organizacji (zaczyna brakować organizacji parasolowych), ale też w ogóle sektora obywatelskiego.	Federacja Mazowia	W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego, dając równe szanse w konkursie wszystkim organizacjom. Wprowadzenie takiego kryterium powinno zostać poprzedzone diagnozą sektora. Organizacjom federacyjnym dedykowany pośrednio jest Priorytet 4 NOWEFIO.
Rozwijanie już istniejących porozumień, federacji i sformalizowanych partnerstw organizacji pozarządowych.	5	4	Podkreślamy, że ważne jest nie tylko zakładanie nowych federacji, ale przede wszystkim rozwijanie i wspieranie już istniejących i działających. O ile organizacjom łatwo jest zakładać porozumienia i związki, o tyle dużo trudniej jest je prowadzić i rozwijać, dlatego ważne jest wsparcie działań tych federacji i związków, które już istnieją. To również wzmacnianie oczekiwanego wykorzystania dotychczasowego potencjału.	Federacja Mazowia	Jw.

Dodatkowa punktacja dla organizacji z terenów powodziowych	3	2-4	Mając na uwadze wsparcie na przyszłość już po tym czasie najbardziej intensywnego czasu w okresie „miesiąca miodowego”	Spotkanie konsultacyjne online	<p>W ramach Regulaminu nie zaplanowano żadnego kryterium strategicznego, dając równe szanse w konkursie wszystkim organizacjom. W skali kraju odsetek tych organizacji jest relatywnie mały, różnice punktowe pomiędzy dofinansowanymi a nie dofinansowanymi projektami są bardzo małe - takie kryterium strategiczne byłoby niesprawiedliwe i mogłoby prowadzić do wykluczenia organizacji z innych terenów. Rozwiązaniem jest realizacja dodatkowej ścieżki w Priorytecie 5 PROO w edycji 2024.</p>
--	---	-----	--	--------------------------------	---

Ogólne postulaty

Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów	<p>Kryterium strategiczne ma przeciwdziałać oligarchizacji sektora pozarządowego, dlatego warto zwrócić uwagę na następujące zjawiska:</p> <p>W swojej działalności strażniczej obserwujemy sytuacje, że składane projekty są cykliczne. Nie ma w tym nic złego, dopóki mamy informację, że grupa projektowa – docelowa, jest wciąż ta sama. To szczególnie ważne chociażby przy projektach, obejmujących profilaktykę alkoholizmu czy narkomanii. W jaki sposób możemy wtedy przeprowadzić rzetelną ewaluację, jeżeli projekt dotyczy w ciągu kilku lat, de facto tej samej grupy, bez zmiany uczestników. Podobnie, w przypadku projektów dotyczących np. kultury. Jeśli to jest grupa wciąż tych samych odbiorców, to nie mamy do czynienia z popularyzacją kultury, a cyklicznie organizowanym wydarzeniem dla określonej grupy „konsumentów”. I ponownie – nie ma w tym nic złego, ale powinniśmy to wiedzieć tak dla celów oceny statystycznego oddziaływania, jak i dla ewentualnych zastrzeżeń, dotyczących podwójnego finansowania. Organ administracji publicznej powinien określić poziom bazowy dotychczasowego rezultatu. Pozwoli to określić, czy prowadzone działanie jest efektywne. Tu należałoby wskazać truizm, że organizacje społeczne powstają w odpowiedzi na konkretne zapotrzebowanie i konkretny problem. Stąd Fundacja Miasto Obywatelskie Lubartów nie składa ofert w zadaniach z obszaru kultury. Zajmujemy się przede wszystkim jawnością i transparentnością. Problemem w ocenie faktycznego wykonania założeń jest brak precyzji w określeniu osiągnięcia rezultatu. Pytania, jakie się nasuwają: skąd wiadomo, że oferta składana np. rok po roku, o tej samej treści, nie trafia wyłącznie do jednej i tej samej grupy? Jeżeli tak jest, to czy obejmuje całą grupę docelową? Czy organizacja robi coś, żeby ją poszerzyć lub zmienić?</p> <p>Posłużmy się przykładem. Sięgając po program rewitalizacji Warszawy, wg informacji z ngo.pl: Nowy Gminny Program Rewitalizacji obejmuje obszary wyznaczone na podstawie szczegółowej diagnozy. Są to Pelcowizna, Nowa Praga, Stara Praga, Szmulowizna, Kamionek, Grochów, Targówek Fabryczny i Targówek Mieszkaniowy. Łącznie jest to blisko 2232 hektarów, co stanowi około 5% powierzchni Warszawy, a mieszka na tym terenie około 156 tysięcy osób, czyli 9% mieszkańców miasta. W ramach programu planowane są różnorodne działania mające na celu ożywienie społeczno-gospodarcze zaniedbanych rejonów. Będą to m.in. remonty budynków, tworzenie zielonych ulic i skwerów, placów zabaw oraz aktywizacja mieszkańców i przedsiębiorców. „Rewitalizacja to proces, który ma doprowadzić do ożywienia społecznego i gospodarczego najbardziej zaniedbanych rejonów. Sposoby to m.in. remonty budynków, tworzenie zielonych ulic i skwerów czy placów zabaw, aktywizacja mieszkańców i przedsiębiorców” – mówi zastępczyni prezydenta Aldona Machnowska-Góra.</p> <p>Zwróćmy uwagę na „aktywizacja mieszkańców i przedsiębiorców”. Jeżeli organizacja złoży kilka ofert w tym obszarze albo w ciągu kilku lat, cyklicznie, jak będziemy sprawdzać skuteczność działania? Ma to, naszym zdaniem, ogromne znaczenie dla oceny celowości i skuteczności realizacji zadania. Uwagi te dotyczą zarówno wzoru wniosku, jak i sprawozdania.</p> <p>Problem dotyczy tego, czy co roku aktywizujemy tę samą grupę, czy odbiorcami działań są co roku inni „mieszkańcy i przedsiębiorcy”? Czy jest wąska grupa ludzi, którzy będą „dyżurnie” pozować do fotografii w trakcie i na zakończenie zadania? Spotykamy się z krytycznymi głosami pod adresem organizacji społecznych, gdzie ludzie zarzucają wprost działania fasadowe i obliczone na zys grantobiorców. Wskazują na korporacyjny system działania organizacji pozarządowych, prowadzenie działalności gospodarczej finansowanej z pieniędzy publicznych z pominięciem konkurencyjności, co doprowadzi do utraty zaufania do trzeciego sektora. Dlatego kładziemy nacisk na rozliczanie projektów pod względem jakościowym, nie ilościowym i konieczność sprawozdawania się organizacji z prowadzonych w tym samym czasie innych projektów wszystkim grantodawcom. Chodzi o możliwość krzyżowej kontroli zadań finansowanych z budżetu państwa bezpośrednio, czy pośrednio.</p>
---------------------------------------	--

Marta Kątny	<p>W ramach kolejnej edycji NOWEFIO warto by było rozważyć możliwość realizacji projektów, które będą kontynuacją/ drugą edycją projektów już realizowanych. Jeśli projekt został zrealizowany bez zarzutów, cieszył się dużym zainteresowaniem, dlaczego nie dać możliwości wzięcia w bliźniaczej inicjatywie kolejnym grupom. Jako koordynator projektu miałam okazję nadzorować projekt skierowany do młodzieży, w której uczestniczyły trzy szkoły, nauczyciele oraz dyrektorzy innych szkół obserwując efekty, widząc, jak ciekawe rzeczy zostały w ramach tego projektu zrealizowane pytając, czy będzie kolejna edycja, bo chcieliby również wziąć w takim projekcie udział. W obliczu tego szukanie na siłę pomysłu na innowacyjną inicjatywę, zamiast realizacji wartościowego projektu, który się już sprawdził z punktu widzenia osoby koordynującej jest niezasadne. Stąd moja propozycja umożliwienia realizacji projektów bliźniaczych, jako druga edycja- z zastrzeżeniem, że w drugiej edycji będą brać udział nowi uczestnicy.</p> <p>NIW-CRSO: Realizacja projektów będących kontynuacją/kolejną edycją projektów już zrealizowanych jest jak najbardziej możliwa w ramach Programu NOWEFIO.</p>
Monika Miłkowska	<p>1. W ramach konkursu na PROO1a na poziom średni i wyższy można zadać kilka pytań:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) czy posiadasz dobrze sporządzoną politykę prywatności b) czy posiadasz dobrze sporządzoną politykę antydyskryminacyjną b) czy posiadasz kodeks etyczny c) czy posiadasz PSEA (procedury przeciwdziałania nadużyciom i wykorzystywaniu na tle seksualnym beneficjentów) d) czy zatrudniasz osoby na umowę o pracę (tak nie) jeśli tak to ile osób zatrudniałeś w minionym roku na umowę o pracę a ile umów na zlecenie <p>Jednocześnie w regulaminie będzie napisane że w ramach PROO1a organizacje otrzymają wsparcie niezbędne do stworzenia 4 powyższych polityk, oraz szkolenie / coaching dotyczący możliwości zatrudniania na umowę o pracę. To wszystko realizowane w ramach Akademii. Fundacja zobowiązana jest wziąć udział w tych szkoleniach, spotkaniach z prawnikiem, warsztatach które umożliwią jej osiągnięcie wyższego pułapu wiedzy i kompetencji, wymaganych od organizacji średnich i dużych.</p> <p>NIW niech będzie prekursorem, pokazania tego, że organizacje można wzmacniać w różnorodny sposób.</p> <p>Jednocześnie, niezależnie od powyższej myśli można byłoby rozważyć dodanie do PRO 5 nowego elementu, dla tych organizacji które rozpoczynają/ rozpoczęły stałe zatrudnienie. Fundusz który gwarantuje, że fundacja, która rozpoczęła umowę o pracę, w przypadku wystąpienia siły wyższej (przedłużająca się wyniki konkursu, rezygnacja donatora mimo wcześniejszych gwarancji etc.) może prosić NIW o wsparcie w pokryciu 3 msc odprawy dla pracownika. Może zabiegać o to nie częściej niż raz na 3 lata i nie więcej niż dla X pracowników.</p> <p>Najwyższym ryzykiem dla organizacji jest projektowość. Zarząd odpowiada własnym majątkiem w przypadku niewypłacalności. Myślę że informacja, że przy tych pierwszych umowach, świadomość że Fundacja ma skąd wziąć wynagrodzenia dla pracownika dla którego z powodu siły wyższej nie ma wynagrodzenia, zachęciłaby Fundatorów do podejmowania takich decyzji.</p> <p>Zarząd jest odpowiedzialny za efektywne działanie fundacji i odpowiada za budżet. Nie może podejmować decyzji ryzykownych.</p> <p>Dlatego jako NIW powinno nam przyświecać hasło - Nie kij a marchewka. Nie wymóg, ale wsparcie w tworzeniu pierwszych kroków do umów o pracę / polityk i regulaminów.</p> <p>NIW-CRSO: Podejmowana tematyka w postulacie z pewnością zostanie uwzględniona w planowaniu działań Akademii NIW-CRSO w 2025 roku.</p>

Uwagi do projektu Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych

L.p.	Podmiot zgłaszający uwagi	Treść uwagi	Odniesienie NIW
1	Stowarzyszenie Odra-Niemen	Uwaga do całości dokumentu: Rekomendowane standardy środowiskowe powinny być wyłącznie formą promocji i zachęty do ich stosowania. Każda organizacja stara się zmniejszać koszty bieżące, ale powinno to być pozostawione w formie właściwej dla danego NGO. Część rekomendowanych standardów podwyższa koszty utrzymania organizacji, gdyż wiele działań, zakupów, usług ekologicznych są wciąż zbyt drogie dla wielu NGO. W organizacjach pozarządowych jest coraz większa świadomość konieczności wprowadzania standardów środowiskowych i często są podmiotami promującymi te wartości. Jednak, aby nie zatrzymać tych proekologicznych działań, trzeba nastawiać organizacje na zmiany, a nie na ścisłe i biurokratyczne ich wprowadzanie.	Wyjaśnienie Standardy środowiskowe stanowią rekomendację dla Beneficjentów i zalecenie w zakresie dobrych praktyk realizowanych w przedmiotowym obszarze.
2	Centrum PISOP	Wskazać minimalne/obligatoryjne elementy do zastosowania w ramach Rekomendowanych standardów środowiskowych realizacji zadań publicznych w ramach rządowych programów wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.	Odrzucenie Standardy środowiskowe po raz pierwszy są wdrażane jako oficjalny dokument w NIW-CRSO. Stanowią rekomendację dla Beneficjentów i zalecenie w zakresie dobrych praktyk realizowanych w przedmiotowym obszarze. Po wdrożeniu standardów NIW-CRSO rozważy wprowadzenie wymogu ich stosowania w kolejnych latach.

Autopoprawki wniesione przez NIW-CRSO

Dotyczy	Treść
Dokumenty niezbędne do podpisania umowy PROO	Uzupełnienie: ∅ dokumenty potwierdzające najwyższy przychód z trzech ostatnich lat (PROO 1a, 3, 4);
Koszty administracyjne NOWEFIO	Uzupełnienie katalogu o koszty: <ul style="list-style-type: none"> • koszty paliwa/przejazdów dot. wyjazdów służbowych koordynatora oraz osób zaangażowanych do realizacji zadania; • koszty zakupu programów, licencji niezbędnych do obsługi zadania np. CANVA, Symfonia itp.; • koszt wyrobienia kwalifikowanego podpisu elektronicznego.
Koszty kwalifikowane	Uzupełnienie o punkt: ∅ Wydatki zostały udokumentowane dowodem zakupu i poniesione w roku wskazanym w umowie (dokument księgowy musi być wystawiony w terminie realizacji zadania oraz w roku, w którym poniesiono dany koszt zostały przewidziane w budżecie zadania),
Koszty kwalifikowane	Uzupełnienie: W przypadku ponoszenia kosztów poza terytorium RP, na podstawie dokumentów księgowych/faktur wystawionych w walucie obcej, Beneficjent zobowiązany jest rozliczyć poniesione koszty w oparciu o kurs sprzedaży ustalony przez bank realizujący płatność w dniu dokonania zapłaty lub kurs Narodowego Banku Polskiego z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień wystawienia dokumentu księgowego. W przypadku występowania różnic kursowych za koszt kwalifikowalny ostatecznie uznaje się kwotę zapłaty.
Podmioty uprawnione	Doprecyzowanie: Najwyższy przychód Wnioskodawcy z trzech ostatnich zamkniętych lat budżetowych wynosi nie mniej niż 60.000 zł.
PROO 1b	Usunięcie wymogu, iż zadanie nie może zakończyć się wcześniej niż 30 czerwca 2027 roku.
PROO 1b	Uzupełnienie: Załącznikiem do wniosku jest projekt (wniosek), którego wymagany wkład własny ma zostać sfinansowany ze środków dotacji, przygotowany na formularzu wniosku zatwierdzonym przez instytucję realizującą dany program/konkurs oraz decyzja Instytucji Zarządzającej konkursem o przyznaniu dofinansowania.

PROO 4	Dodanie sformułowania: Wszelkie publikacje powstałe w ramach Priorytetu 3 PROO powinny być wydawane zgodnie z ustawą z 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe;
Przetwarzanie danych osobowych	Aktualizacja rozdziału dotyczącego przetwarzania danych osobowych.
Realizacja zadania	Usunięcie: Proponowane przez Beneficjenta zmiany wymagające formy aneksu wymagają uprzedniego złożenia wniosku do NIW-CRSO o zawarcie aneksu do umowy nie później niż na miesiąc przed końcem roku kalendarzowego lub końcem realizacji finansowanego zadania.
Słowniczek	Ujednolicenie nazewnictwa stron. Zgodnie z UoDPPiW stronami umowy są Zleceniodawca i Zleceniobiorca. W PROO natomiast jest Beneficjent.
Wkład własny	Doprecyzowanie: Wniesienie wkładu własnego finansowego w ramach składanych wniosków wymagane jest wyłącznie w przypadku ponoszenia wydatków o charakterze inwestycyjnym (wymagane sfinansowanie ze środków własnych min. 20% wartości wydatku).
Zasady ponoszenia kosztów	Uzupełnienie: • dokument księgowy musi być wystawiony w terminie realizacji zadania oraz w roku, w którym poniesiono dany koszt zostały przewidziane w budżecie zadania,